

Natuurmonumenten

DE SLOTPLAATS VAN HET SLOT

*Een onderzoek naar de betrokkenheid van de lokale gemeenschap van Bakkeveen bij
Landgoed de Slotplaats en het voorstellen van nieuwe vormen van samenwerking
tussen de lokale gemeenschap en de lokale organisaties van Bakkeveen,
Beheereenheid Noordenveld en de Districtscommissie Friesland*

Auteurs:
Moniek Poppe
Ilona Straver

September, 2012

Hogeschool

**VAN HALL
LARENSTEIN**

ONDERDEEL VAN WAGeningen UR

Afstudeeronderzoek

De Slotplaats van het slot

*Een onderzoek naar de betrokkenheid van de lokale gemeenschap van Bakkeveen bij
Landgoed de Slotplaats en het voorstellen van nieuwe vormen van samenwerking
tussen de lokale gemeenschap en de lokale organisaties van Bakkeveen,
Beheereenheid Noorderveld en de Districtscommissie Friesland*

September, 2012

Foto voorkant:
Theehuis Landgoed de Slotplaats
(Nathalie Natuurfotografie, 2012)

Hangslot
(123RF, 2012)

Colofon

Deze scriptie is geschreven in het kader van een afstudeeronderzoek voor de opleiding Diermanagement aan de hogeschool Van Hall-Larenstein te Leeuwarden.

Hogeschool Van Hall-Larenstein

Leeuwarden, 05-10-2012

Projectnummer:	594000	
Auteurs/afstudeerders:	Moniek Poppe	891011001
	Ilona Straver	890212001
Opdrachtgever:	Vereniging Natuurmonumenten regio Friesland, Groningen, Drenthe	
Afstudeerbegeleiders	Dhr. M. Weterings, Docent Hogeschool Van Hall-Larenstein	
	Mevr. G. Van Dinteren, Docent Hogeschool Van Hall Larenstein	
	Dhr. A.P. Zandt, Beleidscommunicatie Natuurmonumenten,	
	Regiokantoor Assen	
	Mevr. K. Pierik, Communicatie Natuurmonumenten, Beheereenheid	
	Noordenveld	

Wijze van citeren: Poppe, M., Straver, I. (2012). *De Slotplaats van het slot: Een onderzoek naar de betrokkenheid van de lokale gemeenschap van Bakkeveen bij Landgoed de Slotplaats en het voorstellen van nieuwe vormen van samenwerking tussen de lokale gemeenschap en de lokale organisaties van Bakkeveen, Beheereenheid Noordenveld en de Districtscommissie Friesland*. Afstudeeronderzoek voor de opleiding Diermanagement, Hogeschool Van Hall Larenstein, Leeuwarden.

In dit afstudeerrapport is gestreefd naar juistheid en volledigheid van de aangeboden informatie. De schrijvers noch de opleiding of de organisatie als geheel is aansprakelijk voor enige directe of indirecte schade, welke ontstaat door gebruikmaking van dit rapport.

Voorwoord

In het laatste jaar van de opleiding Diermanagement doen studenten vijf maanden lang onderzoek naar een onderwerp in de door hun gekozen afstudeerrichting. Hierbij worden zij begeleid door mensen uit het werkveld (tevens opdrachtgevers) en door docenten vanuit school. Het door ons gekozen onderwerp is een opdracht van Natuurmonumenten en geeft invulling voor onze beide afstudeerrichtingen: de afstudeerrichting Wildlife in-situ (van Moniek) en de afstudeerrichting Beleid & Communicatie (van Ilona). Het onderzoek geeft inzicht in de betrokkenheid van de lokale gemeenschap van Bakkeveen bij Landgoed de Slotplaats (Natuurmonumenten) en advies over vormen van samenwerking tussen de lokale gemeenschap van Bakkeveen en Natuurmonumenten.

Voor het helpen, begeleiden, inzichten geven, adviseren en steunen willen wij graag een aantal mensen bedanken. Allereerst willen wij onze opdrachtgevers A. Zandt, Beleidscommunicatie Natuurmonumenten regiokantoor Assen, en K. Pierik, Communicatie Natuurmonumenten in Bakkeveen, bedanken voor het vertrouwen in ons. Zij hebben ons tijdens het proces begeleid en geadviseerd vanuit Natuurmonumenten. Daarnaast willen wij ook onze begeleiders vanuit school bedanken: Martijn Weterings en Gabriëlle van Dinteren. Zij hebben ons tijdens het proces voorzien van (veel) feedback, steun, advies en (nieuwe) inzichten. Ook docent Henry Kuipers willen wij graag bedanken voor zijn tijd, geduld en kennis tijdens het verwerken van onze data.

Als laatste willen wij ook onze familie en vrienden bedanken voor de steun die zij ons tijdens het onderzoek hebben gegeven.

Moniek Poppe en Ilona Straver

Leeuwarden, september 2012

Samenvatting

Afgelopen jaren is het ledenaantal bij verschillende natuurorganisaties fors naar beneden gegaan. Zo ook bij Natuurmonumenten. Natuurmonumenten merkt dat het steeds lastiger wordt mensen voor een ideaal te werven en ze vast te houden en dat mensen zich minder betrokken voelen bij natuurorganisaties. Bewoners naast een natuurgebied voelen zich daarnaast ook vaak overvallen door plannen die al gemaakt zijn, terwijl zij het natuurgebied als hun eigen achtertuin beschouwen en vaak meer inspraak zouden willen hebben. Onder andere vanwege deze redenen presenteerde het bestuur van Natuurmonumenten in 2011 de nieuwe positionering. Hierin wil Natuurmonumenten zichtbaarder worden, afstand nemen van de overheid, ondernemender worden en luisteren naar de wensen en zorgen van mensen die zich betrokken voelen bij de natuur. In enkele projecten van Natuurmonumenten is de laatste jaren met succes samengewerkt met omwonenden bij natuurgebieden. Naar aanleiding hiervan is vanuit Natuurmonumenten de vraag gekomen onderzoek te doen naar de betrokkenheid en de mogelijke samenwerking van de lokale gemeenschap van Bakkeveen bij Landgoed de Slotplaats.

Het onderzoek is gehouden onder de lokale gemeenschap van Bakkeveen, de lokale organisaties in Bakkeveen, de Districtscommissie Friesland en de Beheereenheid Noordenveld. Onder de lokale gemeenschap van Bakkeveen zijn enquêtes afgenomen. De lokale organisaties, Beheereenheid Noordenveld en de Districtscommissie Friesland zijn geïnterviewd. Tijdens deze interviews en enquêtes is gevraagd naar de huidige situatie en de gewenste situatie met betrekking tot de betrokkenheid en samenwerking met Natuurmonumenten bij Landgoed de Slotplaats. Hierin kreeg men de mogelijkheid om aan te geven hoe men in de toekomst graag de samenwerking zou willen zien. In totaal zijn 90 enquêtes ingevuld en negen interviews gehouden. Uit de interviews met de Beheereenheid Noordenveld en de Districtscommissie Friesland blijkt dat Natuurmonumenten de actieve betrokkenheid rondom Landgoed de Slotplaats wil vergroten, tot aan het niveau van beslissingen nemen toe. Daarnaast hebben zij ook aangegeven sturing te willen geven en toezicht te willen hebben bij eventuele vormen van samenwerking. Dit houdt echter wel in dat Natuurmonumenten moet overwegen of zij, om de actieve betrokkenheid te vergroten, enkele verantwoordelijkheden uit handen wil geven.

Uit de enquêtes en interviews met de lokale gemeenschap en de lokale organisaties van Bakkeveen is naar voren gekomen dat zowel de lokale gemeenschap als de lokale organisaties van Bakkeveen het toekomstbeeld positiever zien dan de huidige situatie; men heeft aangegeven in de toekomst meer betrokken te willen zijn bij Natuurmonumenten en open te staan voor eventuele samenwerking. Hierbij zijn vooral de organisaties erg geïnteresseerd in een samenwerking. Met betrekking tot de lokale gemeenschap heeft een kleine groep geënquêteerden aangegeven actiever betrokken te willen zijn bij Natuurmonumenten, vooral door middel van inspraak en meepraten.

Voor Natuurmonumenten betekent dit dat er in Bakkeveen mogelijkheden zijn om vormen van samenwerking op te zetten samen met mensen uit de lokale gemeenschap en de lokale organisaties. Vormen van samenwerking die eventueel in Bakkeveen toepasbaar zijn, zijn: Bronmethodiek, Praatcafé, Werkgroepen, Collaborative (Watershed) Management en E-participatie.

Summary

Over the last few years membership numbers of nature conservation organizations have dropped dramatically. This is also the case for Natuurmonumenten. Natuurmonumenten has noticed that it is increasingly difficult to recruit people for a certain ideal and to retain these people. People also feel less connected to nature conservation organizations. People that live close to a natural area often feel overwhelmed by plans made for these areas while they feel as if these areas are their own backyard and would like more say in the plans that are made for it. These are some of the reasons that Natuurmonumenten's board decided in 2011 to present the new positioning. By doing this Natuurmonumenten wants to be more visible, distance themselves from the government, be more entrepreneurial and listen to the wishes and concerns of people that feel connected to nature. Natuurmonumenten has successfully collaborated with local residents on a few projects over the last few years. In response to this Natuurmonumenten asked to investigate the involvement of the residents of Bakkeveen with regard to Landgoed de Slotplaats.

This study was conducted among the local residents of Bakkeveen, the local organisations of Bakkeveen, the Beheereenheid Noordenveld and the Districtscommissie Friesland. Among the local residents of Bakkeveen, questionnaires were conducted. The local organisations, the Districtscommissie Friesland and Beheereenheid Noordenveld were interviewed. During these questionnaires and interviews, questions were asked to find out the current situation and the desired situation regarding the involvement and cooperation with Natuurmonumenten regarding Landgoed de Slotplaats. People were given the opportunity to say how they would like to cooperate with Natuurmonumenten in the future. In total 90 questionnaires were gathered and nine interviews were held.

The interviews with the Beheereenheid Noordenveld and the Districtscommissie Friesland show that Natuurmonumenten wants to increase the active involvement with Landgoed de Slotplaats, until the level of decision-making. Besides that they want to control and monitor a potential cooperation. This means that Natuurmonumenten will have to consider whether or not they want to relinquish some responsibility in order to increase the active involvement.

The questionnaires and interviews show that the local residents and local organisations of Bakkeveen see the future brighter than the present; people have indicated that they would like to be more involved with Natuurmonumenten and to favour a possible cooperation. Especially the local organisations favour a cooperation. A few people from the local residents have shown interest in being more actively involved with Natuurmonumenten, mostly by having more say in plans regarding Landgoed de Slotplaats and being able to join in debates concerning plans regarding Landgoed de Slotplaats.

All this means that Natuurmonumenten has an opportunity to establish a form of cooperation with the local residents and the local organisations. Forms of cooperation that may be applicable are: a Praatcafé, Werkgroepen, Collaborative (Watershed) Management and E-participatie.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	7
1.1	Doel	8
1.2	Onderzoeksvragen.....	9
2.	Methode.....	9
2.1	Gebiedsbeschrijving	9
2.2	Onderzoeksontwerp.....	10
2.3	Onderzoekstype	10
2.4	Onderzoekspopulatie	10
2.5	Data sampling.....	10
2.6	Data collectie.....	15
2.7	Data preparatie	16
2.8	Data analyse	16
3.	Resultaten.....	19
3.1	Enquête lokale gemeenschap Bakkeveen	19
3.2	Interviews Beheereenheid Noordenveld en Districtscommissie Friesland.....	24
3.3	Interviews lokale organisaties	25
3.4	Overzicht resultaten enquêtes en interviews	27
3.5	Resultaten literatuurstudie	30
3.6	Overzicht resultaten literatuuronderzoek.....	35
4.	Discussie	37
4.1	Enquête	37
4.2	Interviews	37
4.3	Literatuurstudie.....	38
5.	Conclusie	40
6.	Aanbevelingen	42
	Literatuurlijst	45
	Bijlagen	I

1. Inleiding

“De totale aanhang van natuur- en milieuorganisaties is in 2011 gedaald tot het laagste aantal in meer dan tien jaar” (Vroege Vogels, 2011). In 2003 haalde de totale aanhang van natuur- en milieuorganisaties nog een top van ruim 4.1 miljoen leden en donateurs, “maar het lijkt nu op een glijvlucht naar beneden” (Huijssing, 2011). Ook bij Natuurmonumenten gaat het aantal leden de laatste jaren fors achteruit (Natuurmonumenten, 2009a; 2010a; Vroege Vogels, 2009, 2010, 2011). In 2001 had Natuurmonumenten nog een recordaantal van 971.351 leden. Sindsdien is het aantal leden dalende. In 2011 stond het aantal leden bij Natuurmonumenten op 727.500 (CBS et al., 2012), daarmee is Natuurmonumenten terug gekomen op het ledenniveau van 1994 (Vroege Vogels, 2011).

Natuurmonumenten merkt dat het steeds lastiger wordt mensen voor een ideaal te werven en ze vast te houden (Natuurmonumenten, 2011a). Ook uit een eigen onderzoek onder leden (0-5 jaar lid) in het najaar van 2008 bleek dat die leden zich met name verbonden voelden met het doel en minder met de vereniging Natuurmonumenten (Natuurmonumenten, 2008a). Mensen voelen zich minder betrokken bij natuurorganisaties (Natuurmonumenten, 2011a). In 2010 besloot Natuurmonumenten, na een daling van 100.000 leden in twee jaar tijd, zich te beraden op de vraag “is Natuurmonumenten nog wel aantrekkelijk genoeg voor miljoenen Nederlanders die van natuur houden?” (Natuurmonumenten, 2010b). Onder andere aan de hand van een groot aantal afgenomen interviews onder stakeholders werd de notitie ‘voortgang positionering’ opgesteld. (Natuurmonumenten, 2010c) Hierin werd gekeken naar de nieuwe richting waar Natuurmonumenten zich in zou moeten ontwikkelen (Natuurmonumenten, 2010b). Ook werd een waardefoto opgesteld waarin meningen, waarnemingen en ervaring van leden, niet-leden, medewerkers, vrijwilligers en overige stakeholders over Natuurmonumenten waren verwerkt. Hieruit kwam naar voren dat Natuurmonumenten enerzijds werd gezien als een prettige organisatie, een goede samenwerkingspartner, deskundig en gedegen. Anderzijds vond men dat Natuurmonumenten afstandelijk, saai en oubollig over komt en niet duidelijk is in haar meerwaarde en het uitstralen van een emotie. (Natuurmonumenten, 2010c; 2011a)

In februari 2011 presenteerde het bestuur van Natuurmonumenten de nieuwe positionering: ‘Het nieuwe Natuurmonumenten’ (Natuurmonumenten 2011a, 2011b). Hierin werden vier hoofdlijnen naar voren gebracht: beweging, spreekbuis, ondernemer en beheerder (Natuurmonumenten, 2011a). Met deze nieuwe positionering wil Natuurmonumenten zichtbaarder worden, afstand nemen van de overheid, ondernemender worden en luisteren naar de wensen en zorgen van mensen die zich betrokken voelen bij de natuur (Natuurmonumenten, 2010c; 2011a). Dat dit laatste belangrijk is en blijft (en niet alleen voor Natuurmonumenten), blijkt uit ervaringen uit het verleden. In 2005 nog bleek tegen de plannen van onder andere Staatsbosbeheer (het omvormen van 260 hectare productiebos in de periode van 2005 tot 2008) in het Drents Friese Wold zeer veel verzet te komen van omwonenden en actiegroepen. (Mik, 2005; Santegoets, 2011a; Actiegroep Red ons Bos et al., 2011; Vogelzang, 2005) Hierbij voelden de bewoners zich overvallen door de plannen die al gemaakt waren en verweten zij het Overlegorgaan dat er in het begin van de uitvoeringsfase niet gecommuniceerd is (Santegoets, 2011b). Omwonenden, die vaak aan de rand van een natuurgebied wonen, beschouwen het natuurgebied als hun achtertuin (Huiting, 2010; Santegoets, 2011c). Het natuurgebied is daarmee een deel gaan uitmaken van hun identiteit. Dit betekent voor hen dus ook dat ze daar iets over te zeggen willen hebben. (Buijs, 2009) Door besluiten in samenspraak met de

omgeving te nemen, kan meer draagvlak voor het beleid gecreëerd worden (Turnhout en Elands, 2009).

Voor de leden van Natuurmonumenten is het al mogelijk om inspraak te hebben in het beleid van Natuurmonumenten. De Districtscommissies vertegenwoordigen de leden uit de 13 regio's (de 12 provincies en regio Amsterdam) in de Verenigingsraad van Natuurmonumenten (Natuurmonumenten, 2012a). In de Verenigingsraad denken, praten en beslissen de Districtscommissies, samen met het bestuur, over de hoofdlijnen van het beleid van de vereniging en houden zij toezicht op de werkorganisatie (Natuurmonumenten, 2012b).

In enkele projecten van Natuurmonumenten is samenwerking met omwonenden al met succes toegepast, onder andere bij Landgoed Hackfort, Mantingerveld en Fochteloërveen (Natuurmonumenten, 2007, 2008b, 2009b, 2010d). Ook in Bakkeveen (Friesland), rondom Landgoed de Slotplaats, is in 2010 een poging gedaan om de omgeving te betrekken bij het (lokale) beleid en beheer van Landgoed de Slotplaats. Hiervoor is een informatiemiddag georganiseerd door Natuurmonumenten waarbij omwonenden werden rondgeleid in het natuurgebied om uitleg te krijgen over de kapplannen van Natuurmonumenten en zij konden vertellen hoe zij aankeken tegen het landgoed (Natuurmonumenten, 2010e). In totaal zijn tien mensen uit de buurt rondgeleid door het gebied (Torensma, 2010). De plannen voor het natuurgebied stonden bij de informatiemiddag nog niet vast (Huiting, 2010).

Met de nieuwe positionering wil Natuurmonumenten laten zien dat ze het belangrijk vindt om de wensen en zorgen van mensen mee te nemen in het lokale beleid en beheer. Belangrijk bij de ontwikkeling van beheerplannen is het vinden van het evenwicht tussen de natuurlijke en cultuurhistorische waarden enerzijds en het gebruik, met name door de bewoners en recreanten en recreatieondernemers, anderzijds (Provincie Drenthe, 2008).

Vanuit Natuurmonumenten is de vraag gekomen om onderzoek te doen naar de betrokkenheid van de omgeving (de lokale gemeenschap en de lokale organisaties) van Bakkeveen bij Landgoed de Slotplaats op dit moment en de verschillende mogelijkheden voor het verbeteren van de samenwerking, tussen de lokale gemeenschap en lokale organisaties van Bakkeveen, de Beheereenheid Noordenveld en de Districtscommissie Friesland door te kijken naar (nieuwe) vormen van samenwerking bij Landgoed de Slotplaats. Hierbij wil de Districtscommissie Friesland de leden actiever betrekken bij het beheer en beleid van Landgoed de Slotplaats (R. Veldhuyzen van Zanten, persoonlijke communicatie, 25 april 2012) en wil de Beheereenheid Noordenveld meer draagvlak creëren onder de lokale gemeenschap van Bakkeveen en hen ook actiever bij het beheer en beleid van Landgoed de Slotplaats betrekken (K. Pierik, persoonlijke communicatie, 4 april 2012).

1.1 Doel

Het doel van dit onderzoek is inzicht krijgen in de betrokkenheid van de lokale gemeenschap van Bakkeveen bij het beheer en beleid van Landgoed de Slotplaats en het voorstellen van nieuwe vormen van samenwerking, tussen de lokale gemeenschap en lokale organisaties van Bakkeveen, de Beheereenheid Noordenveld en de Districtscommissie Friesland.

1.2 Onderzoeksvragen

- Wat is de huidige en gewenste situatie van de lokale gemeenschap en lokale organisaties van Bakkeveen, de Beheereenheid Noorderdijk en de Districtscommissie Friesland met betrekking tot de betrokkenheid bij het beleid en beheer van Landgoed de Slotplaats?
- Welke vormen van samenwerking zijn er en aan welke criteria voldoen ze?
- Welke vormen van samenwerking zijn het beste voor de samenwerking tussen de lokale gemeenschap en lokale organisaties van Bakkeveen, de Beheereenheid Noorderdijk en de Districtscommissie Friesland?

2. Methode

2.1 Gebiedsbeschrijving

Bakkeveen

Bakkeveen is een Fries dorp in de gemeente Opsterland met 1940 inwoners en is gelegen in het oosten van Friesland nabij het drie provinciën punt van Friesland, Groningen en Drenthe (CBS, 2011).

Bakkeveen heeft 52 bedrijven, waaronder voorzieningen zoals een bakkerij, een slagerij, een supermarkt en meerdere horecagelegenheden. Ook zijn er twee basisscholen in Bakkeveen: Basisschool 'de Oanrin' en Christelijke Basisschool 'Betrouwen'. (Cylex, 2012)

In Bakkeveen zijn vier verschillende natuurgebieden: Natura 2000 gebied 'de Bakkeveense duinen', 'het Koningsdiep', 'Mandefjild' en Landgoed 'de Slotplaats'. Deze natuurgebieden worden beheerd door It Fryske Gea (een gedeelte van 'de Bakkeveense Duinen' en 'Mandefjild'), Staatsbosbeheer (een gedeelte van 'de Bakkeveense Duinen' en 'het Koningsdiep'), Natuurmonumenten (Landgoed 'de Slotplaats') en particulieren (een gedeelte van 'de Bakkeveense Duinen'). (Staatsbosbeheer, 2012; It Fryske Gea, 2012; Natuurmonumenten, 2012d)

Landgoed de Slotplaats

Een van de natuurgebieden in Bakkeveen is Landgoed de Slotplaats. Dit is een van de grotere bosgebieden in Friesland (ruim 200ha). In het bosgebied zijn onder andere reeën en roofvogels te vinden, maar ook beuken tot 250 jaar oud. Deze bomen zijn aangeplant door de toenmalige eigenaren. De Slotplaats is in 1668 door de familie Aylva aangelegd, evenals het slot 'het Blauwhuis'. (Natuurmonumenten, 2012d)

In 1838 is 'het Blauwhuis' afgebroken. Daarvoor, in 1818, is slotboerderij de Slotplaats gebouwd. Dit gebouw doet nu dienst als theehuis. Naast de boerderij zijn er meer bijzonderheden te vinden op Landgoed de Slotplaats, zoals de klassieke tuin, het sterrenbos direct achter boerderij de Slotplaats, de sterrenschans die opnieuw zichtbaar is gemaakt en de Burmaniazuil. (Natuurmonumenten, 2012d)

Nadat Landgoed de Slotplaats door Natuurmonumenten (in 1997) is overgenomen, is er veel werk verzet om het landgoed in oude staat te herstellen. Hiervoor is het theehuis gerenoveerd, zijn de tuinen opgeknapt en zijn er nieuwe vlinderpaden aangelegd. Ook is geprobeerd om kwetsbare vegetatie meer ruimte te geven door de grondwaterstand te verhogen en is het bos opgeknapt om in het oude productiebos meer ruimte te maken voor inheemse bomen. (Natuurmonumenten, 2012d)

2.2 Onderzoeksontwerp

Het onderzoek is een kwalitatief beschrijvend en ontwerpend onderzoek (zie Plooi, 2011), waarbij enkele gegevens kwantitatief geanalyseerd en verwerkt zijn (zie Doorewaard en Verschuren, 2007). Het beschrijvende deel van het onderzoek geeft inzicht in de betrokkenheid van de lokale gemeenschap van Bakkeveen bij het beheer en beleid van Landgoed de Slotplaats. Het ontwerpende deel geeft invulling aan vormen van samenwerking tussen de lokale gemeenschap en lokale organisaties van Bakkeveen, de Beheereenheid Noordenveld en de Districtscommissie Friesland.

2.3 Onderzoekstype

Het onderzoek is uitgevoerd als een survey-onderzoek met een deel literatuurstudie (zie Survey-onderzoek.nl, 2012; Korzilius, 2000a). Hierbij zijn op systematische wijze (d.m.v. enquêtes en interviews) vragen gesteld aan een groot aantal mensen. Deze vragen hebben betrekking op meningen, motieven, ideeën, gedrag of andere kenmerken van mensen en organisaties. Met deze antwoorden is vervolgens de betrokkenheid van groepen mensen in kaart gebracht.

2.4 Onderzoekspopulatie

De onderzoekspopulatie binnen dit onderzoek is de lokale gemeenschap en de lokale organisaties van Bakkeveen, de Beheereenheid Noordenveld en de Districtscommissie Friesland. De onderzoekseenheden zijn de bewoners van Bakkeveen, lokale leden, gebruikers, lokale organisaties rondom Landgoed de Slotplaats, de Districtscommissie Friesland en de Beheereenheid Noordenveld. Het kenmerk van de onderzoekseenheden is de betrokkenheid bij het beheer en beleid van Landgoed de Slotplaats door Natuurmonumenten.

2.5 Data sampling

De data in dit onderzoek zijn door verschillende methoden (enquêtes, interviews en een literatuurstudie) verzameld. Deze methoden worden hieronder per hoofdvraag toegelicht.

- Wat is de huidige en gewenste situatie van de lokale gemeenschap en lokale organisaties van Bakkeveen, de Beheereenheid Noordenveld en de Districtscommissie Friesland met betrekking tot de betrokkenheid bij het beleid en beheer van Landgoed de Slotplaats?

Voor het beantwoorden van de eerste onderzoeksvraag, zie bovenstaand, is gekozen voor het afnemen van enquêtes en het houden van interviews.

Enquêtes

Voor de onderzoekseenheden 'omwonenden', 'lokale leden' en 'gebruikers van Landgoed de Slotplaats', is gekozen voor het afnemen van een enquête. Deze onderzoekseenheden geven vanuit de lokale gemeenschap Bakkeveen de betrokkenheid (zowel de huidige als de gewenste) met Landgoed de Slotplaats weer. Een enquête bestaat uit een vragenlijst die aan meer personen kan worden voorgelegd (Vries en Hanswijk Pennink, 2012), zodat antwoorden met elkaar vergeleken kunnen worden. Om een zo representatief mogelijk beeld te krijgen van de onderzoekseenheid 'de lokale gemeenschap van Bakkeveen', is een steekproefgrootte voor deze groep berekend. De steekproefgrootte is het minimaal benodigde aantal ingevulde enquêtes om een representatief beeld van de eigenschappen van een onderzoekspopulatie (voor dit onderzoek de onderzoekseenheid 'omwonenden') te krijgen (Alles over Marktonderzoek, 2012). Voor dit onderzoek is dit berekend aan de hand van het aantal inwoners van Bakkeveen. Om zoveel mogelijk mensen binnen een korte tijd

en korte afstand te bereiken, is vanuit praktisch oogpunt gekozen de enquête alleen binnen de bebouwde kom van Bakkeveen te houden. Daarnaast is voor het invullen van de enquête een leeftijdsgrens aangehouden vanaf 25 jaar en ouder.

De totale onderzoekspopulatie (het aantal inwoners van Bakkeveen) is 1940 inwoners. Hiervan wonen 1500 inwoners binnen de bebouwde kom. Binnen de bebouwde kom is 72% van het aantal inwoners 25 jaar en ouder; dit zijn 1080 inwoners. (CBS, 2011). Voor de betrouwbaarheidsmarge, de foutenmarge en de spreiding zijn de standaardwaarden voor een onderzoek aangehouden. Dit zijn een betrouwbaarheidsmarge van 95%, een foutenmarge van 5% en een spreiding van 50%. Deze percentages zijn tegenover het totaal aantal inwoners in Bakkeveen uitgezet. De steekproefgrootte voor dit onderzoek kwam hierdoor uit op 284 enquêtes. (zie Raosoft.inc,2012)

De enquêtevragen (zie bijlage III) zijn opgesteld aan de hand van de eerste onderzoeksvraag (zie 'Onderzoeksvragen' in hoofdstuk 'Inleiding'). Er is geen maximum gelegd op het aantal vragen in de enquête. Dit om het eventueel mislopen of uitsluiten van informatie te voorkomen. Wel is gestreefd naar een zo minimaal mogelijk aantal vragen; er werden alleen vragen opgenomen die direct tot een antwoord kunnen leiden op de eerste onderzoeksvraag.

De enquête bestaat uit twee delen; een 'algemeen' deel en een 'specifiek' deel. Het algemene deel bestaat uit vragen over de persoon zelf en geeft informatie over de achtergrond van een persoon. Het 'specifieke' deel bestaat uit vragen voor het onderzoek.

Naast een indeling in 'algemene vragen' en 'specifieke vragen' bestaat de enquête uit open vragen (6 vragen), half open vragen (3 vragen) en gesloten vragen (16 vragen). De open vragen in de enquête hebben betrekking op het geven van een mening over het onderwerp. Er is volgens Been en Schuurman (2007) en De Leat (et al., 2004) hierbij ruimte om zelf een opmerking, idee of mening te kunnen geven over het onderwerp. Hoewel aan deze antwoorden geen meetbare waarden verbonden zijn, zijn de meningen en opmerkingen wel meegenomen in het onderzoek. Deze meningen en opmerkingen kunnen namelijk inhoudelijk nog een toevoeging geven aan het onderzoek. Naast het stellen van open vragen is ook gekozen voor het stellen van gesloten vragen in de enquête. Bij gesloten vragen kiezen de geënquêteerden een antwoord uit een aantal vaste antwoordmogelijkheden (zie Scholen met Succes, 2012). Volgens Berg en Dooren (2012) kunnen vragen en antwoorden hierdoor geteld en met elkaar vergeleken worden. In dit onderzoek is bij de gesloten vragen onderscheid gemaakt in multiple choice vragen, multiple response vragen en dimensievragen. Bij multiple choice vragen kiezen de geënquêteerden één antwoord uit een aantal gegeven antwoordenmogelijkheden. Bij multiple response vragen kiezen de geënquêteerden meerdere antwoorden uit een aantal gegeven antwoordenmogelijkheden. Dit stond bij de vraag aangegeven. Bij dimensievragen geven de geënquêteerden, door middel van een puntenschaal, een mate aan. (zie Zee, 2012) Voor de dimensievragen is in dit onderzoek de puntenschaal 'VAS-schaal' (Visual Analogue Scale) gebruikt; een lijn van 10 centimeter waarbij aan de uiterste kanten een extreme waarde wordt gegeven. Geënquêteerden geven hierin aan in hoeverre zij het met een stelling eens zijn. (Statistics Solutions, 2011) Naast open en gesloten vragen zijn in de enquête ook half open vragen opgesteld. Half open vragen zijn vragen waarbij geënquêteerden, evenals bij de multiple response vragen, meerdere antwoorden kunnen aankruisen. Echter, bij de laatste mogelijkheid hebben zij ook de ruimte zelf iets in te vullen. (zie Zee, 2012) Als laatste bevatte de

enquête ook een aantal controle vragen. Deze vragen meten of bepaalde aspecten (zoals geslacht, leeftijd, woonsituatie) invloed hebben op antwoorden (Kragten, 2012).

In het 'specifieke' gedeelte van de enquêtevragen is een opbouw van mate van betrokkenheid aanwezig; van (zeer) passief betrokken tot (zeer) actief betrokken. In één vraag worden deze mate van betrokkenheid, van passief naar actief, ook benoemd als 'inspraak', 'meepraten', 'meedoen/ - organiseren', en 'beslissingen nemen'. Deze zijn afgeleid van de verschillende niveaus van de participatieladder, vergelijkbaar met de treden 'consulteren', 'adviseren', 'coproduceren' en 'meebeslissen' (Edelenbos & Monnikhof, 2001).

Om de enquête te testen, is een pilot uitgevoerd. Een pilot is een vooronderzoek waarbij informatie wordt verzameld over de kwaliteit en efficiëntie van, in dit geval, de enquête. Hierdoor kunnen eventuele gebreken ontdekt en aangepast worden. (Doug et al., 2006) Om te weten of de antwoorden uit de pilot betrouwbaar zijn en/of gevalideerd kunnen worden, is Principale Componenten Analyse (PCA) toegepast. Deze methode wordt gebruikt om te onderzoeken of er onderlinge relaties bestaan, en zo ja, welke relaties dit binnen een groep variabelen zijn (hierbij worden antwoorden van verschillende vragen met elkaar vergeleken en gerelateerd). (Berg, 1988) Als onderwerp voor de pilot is gekozen voor Landgoed Haarzuilens in Haarzuilens (Provincie Utrecht). Dit landgoed is vergelijkbaar met Landgoed de Slotplaats en Natuurmonumenten is ook hier eigenaar van het landgoed (Natuurmonumenten, 2012c).

Nadat de pilot is uitgevoerd is de enquête afgenomen bij de onderzoekseenheden 'omwonenden', 'lokale leden' en 'gebruikers van Landgoed de Slotplaats'. Deze verschillende onderzoekseenheden zijn in dit onderzoek ieder op een andere manier benaderd. (Lokale) leden van Natuurmonumenten zijn tijdens de jaarvergadering op 21 april geënuquêteerd. Doordat de vergadering op Landgoed de Slotplaats werd gehouden, konden voor dit onderzoek de lokale leden uit Bakkeveen direct benaderd worden. Om een zo representatief mogelijk beeld van de omwonenden te krijgen (de grootste onderzoekseenheid in dit onderzoek) is deze groep op verschillende manieren benaderd. Hierbij is onder andere gebruik gemaakt van het lokale huis-aan-huiskrantje 'De Slûswachter'. In 'De Slûswachter' is in een oproep geplaatst waarin het onderzoek en het doel van de enquête zijn uitgelegd. De enquête is aan deze oproep toegevoegd. In overleg met de manager van de lokale supermarkt is afgesproken dat de enquêtes uit 'De Slûswachter' ingeleverd mochten worden in een doos bij de supermarkt. Naast het invullen van een 'papieren' enquête is in de oproep ook aangeboden de enquête digitaal in te vullen. Door middel van de website www.thesistools.nl is de enquête omgezet tot een digitale enquête. Het voordeel van de digitale enquête is dat men de enquête direct kan invullen en opsturen, zonder dat er kosten en extra tijd aan besteed hoeft te worden (IERS, 2011). Voor het invullen van de digitale enquête is in de oproep verwezen naar een link. Naast het plaatsen van een oproep in het lokale huis-aan-huiskrantje, is voor het benaderen van de onderzoekseenheden 'omwonenden' ook langs de deuren gegaan om de enquête in te vullen. Wanneer door een bewoner open werd gedaan, zijn het onderzoek, het doel van het onderzoek en het doel van de enquête uitgelegd. Indien er interesse was om de enquête in te vullen, is de bewoner een keuze voorgelegd; de bewoner kon direct de enquête in vullen en ingevuld direct weer meegeven of de enquête op een eigen moment invullen en de ingevulde enquête in leveren bij de plaatselijk supermarkt.

Gebruikers van Landgoed de Slotplaats zijn in Landgoed de Slotplaats zelf benaderd. Op drie verschillende dagen is door Landgoed de Slotplaats gewandeld en zijn passerende wandelaars en fietsers staande gehouden. Aan hen is gevraagd de enquête in te vullen. Hierbij is hen het onderzoek, het doel van het onderzoek en het doel van de enquête uitgelegd.

Ook tijdens de Schouw op 20 juni is geënquêteerd. Tijdens een Schouw krijgen deelnemers de kans te zeggen wat zij van vinden van het beheer dat Natuurmonumenten voert in het gebied. Hierbij waren zowel omwonenden als leden aanwezig. (Snip, 2012)

Interviews

Om de huidige en gewenste situatie van de Beheereenheid Noordenveld en de Districtscommissie Friesland te onderzoeken, is voor deze onderzoekseenheden gekozen voor het houden van een semi-gestructureerd (open) interview. Bij een semi-gestructureerd interview worden vooraf onderwerpen en vragen opgesteld en voorbereid (zie bijlage II), maar is er tijdens het interviewen ook speling om vragen en onderwerpen aan te passen (Easability.nl, 2008). Het voordeel van een open interview is dat snel over veel onderwerpen informatie verkregen kan worden en er onmiddellijk kan worden doorgevraagd, mocht het interview daar aanleiding naar geven. (Reulink et al., 2005). Het interview bestond uit twee delen; een 'algemeen' deel en een 'specifiek' deel. Het algemene deel bestond uit vragen over de persoon of organisatie zelf en geeft informatie over de achtergrond van een persoon of organisatie. Het 'specifieke' deel bestond uit vragen voor het onderzoek.

Ook voor de onderzoekseenheden 'lokale organisaties' is gekozen voor het houden van een semi-gestructureerd (open) interview (binnen dit onderzoek zijn verenigingen en ondernemers geplaatst onder 'organisaties'). Deze onderzoekseenheden zijn op organisatorisch niveau direct betrokken met Landgoed de Slotplaats of hebben (eventueel) belang bij een samenwerking met Landgoed de Slotplaats. In dit onderzoek is, voor het bepalen van de te interviewen organisaties, gekeken naar de toeristische en de educatieve sector binnen Bakkeveen. De lokale organisaties die hieruit naar voren kwamen, zijn: de survivalclub 'Survival Bakkeveen', VVV Bakkeveen, Basisschool 'De Oanrin' en Christelijke Basisschool 'Betrouwen', Camping 'De Wâldsang' en 'Plaatselijk Belang'. Ook bij deze onderzoekseenheden bestond het interview uit twee delen; het 'algemene' deel over de organisatie zelf en het 'specifieke' deel met vragen voor het onderzoek (zie bijlage II voor de interviewvragen).

De onderzoekseenheden 'lokale organisaties', 'de Beheereenheid Noordenveld' en 'de Districtscommissie Friesland', zijn per email benaderd voor het houden van een interview. Hiervoor werden de voorzitters of contactpersonen van deze onderzoekseenheden gecontacteerd. Door de contactpersonen per email te benaderen, konden de contactpersonen rustig de email doorlezen en hoefden zij niet direct over een beslissing na te denken. In de email zijn het onderzoek, het doel van het onderzoek (zie 'Doel' in hoofdstuk 'Inleiding') en het doel van het interview (zie 'Data collectie' in hoofdstuk 'Methode') uitgelegd. Wanneer de contactpersonen een interview wilden geven, is een datum, tijd en plaats afgesproken. Indien na een week geen reactie op de email kwam, is er telefonisch contact gezocht. Ook in het telefonische contact zijn het onderzoek, het doel van het onderzoek en het doel van het interview uitgelegd.

In dit onderzoek is tijdens het interviewen gebruik gemaakt van een voicerecorder. Hiervoor is vooraf toestemming gevraagd aan de geïnterviewde. De voicerecorder is gebruikt om tijdens het interview niet te hoeven notuleren. Hierdoor kon de aandacht bij het interview blijven en verliep het gesprek

soepeler. Ook werd de kans op het ontbreken of misvatten van informatie kleiner; het interview kan namelijk later weer terug geluisterd worden. Volgens Verhoeven (2007) vergroot het gebruik van een voicerecorder de nauwkeurigheid en betrouwbaarheid van het onderzoek. Indien een interview niet opgenomen mocht worden, is wel genotuleerd.

➤ Welke vormen van samenwerking zijn er en aan welke criteria voldoen ze?

Voor het beantwoorden van deze onderzoeksvraag is een literatuurstudie uitgevoerd. Bij een literatuurstudie wordt gezocht naar informatie over eventuele eerdere of vergelijkbare onderzoeken over de onderwerpen in dit onderzoek (Saunders et al., 2004). Tijdens deze literatuurstudie zijn gegevens verzameld uit boeken, magazines en via het internet. Dit laatste betreft alleen 'betrouwbare' websites; deze websites zijn geselecteerd aan de hand van richtlijnen voor betrouwbaarheid van websites (zie Esthercita79, 2011). Boeken en magazines zijn gezocht in de bibliotheek Leeuwarden en in de mediatheek van het Van Hall Larenstein. Informatie van het internet is gezocht via zoekmachines Google, Google Scholar en de WUR Library.

Voor het vinden van boeken, magazines en informatie op het internet is gebruik gemaakt van sleutelwoorden. Sleutelwoorden zijn termen uit een titel of tekst die de inhoud van een document beschrijven en gebruikt worden bij het (terug)zoeken naar informatie (Woordenboek.nl, 2012). De sleutelwoorden (en combinaties van sleutelwoorden) die in dit onderzoek gebruikt zijn, zijn: participatie(ladder), community, vormen samenwerking vereniging, organisatie, betrokkenheidsonderzoek betrokkenheid vergroten, samenwerkingsvormen, natuur (beheer), landgoed en samenwerking omgeving. Ook Engelse sleutelwoorden zijn gebruikt bij het zoeken naar informatie voor deze onderzoeksvraag: community, involvement, nature (management), estate en cooperation neighbourhood. Met deze sleutelwoorden is gezocht naar informatie over vormen van samenwerking (zowel in Nederland als in het buitenland), de samenwerking tussen gemeenschappen en vergelijkbare natuurorganisaties en is er gekeken naar samenwerking met gemeenschappen bij andere natuurgebieden van Natuurmonumenten.

De gevonden vormen van samenwerking zijn vervolgens geïnterviewd. Hierbij is uitgezocht hoe de vorm van samenwerking opgezet kan worden en welke richtlijnen er zijn voor de opzet hiervan (bijv. max. groepsgrootte). Na het inventariseren zijn de vormen van samenwerking uitgezet tegenover criteria. Deze criteria komen voort uit de enquêtes en interviews, en zijn de 'voorwaarden' van de lokale gemeenschap, lokale organisaties en Natuurmonumenten die men stelt aan de aan de gewenste situatie.

➤ Welke vormen van samenwerking zijn het beste voor de samenwerking tussen de lokale gemeenschap en lokale organisaties van Bakkeveen, de Beheereenheid Noordenveld en de Districtscommissie Friesland?

De vormen van samenwerking die het beste passen binnen de criteria, worden als 'beste vormen van samenwerking' beschouwd en meegenomen in de aanbeveling.

2.6 Data collectie

Enquête

Om een beeld te krijgen van de betrokkenheid vanuit de omgeving bij Landgoed de Slotplaats, werden voor de onderzoekseenheden omwonenden, lokale leden en de gebruikers van Landgoed de Slotplaats gekozen voor het houden van een enquête. De omwonenden, lokale leden en de gebruikers van Landgoed de Slotplaats geven in dit onderzoek de betrokkenheid met Landgoed de Slotplaats vanuit de lokale gemeenschap weer. De open vragen in de enquête hadden betrekking op het geven van een eigen mening of opmerking over Landgoed de Slotplaats, Natuurmonumenten en de samenwerking tussen de onderzoekseenheden. De half open vragen en gesloten vragen in de enquête hadden betrekking op de huidige betrokkenheid en eventuele gewenste betrokkenheid bij Landgoed de Slotplaats. De controlevragen in de enquête meten of bepaalde aspecten mogelijk invloed hebben op de antwoorden. In de enquête hadden deze vragen betrekking op: geslacht, leeftijd, woonsituatie, werksituatie, woonomgeving.

In totaal zijn er 90 enquêtes afgenomen. Met een foutenmarge van 5% en een spreiding van 50%, komt de betrouwbaarheidsmarge voor dit onderzoek uit op 68% (Raosoft.inc, 2012).

Interviews

Er is voor een semi-gestructureerd (open) interview gekozen om een zo compleet mogelijk beeld van de huidige en gewenste situatie te krijgen. Om antwoord te krijgen op de eerste onderzoeksvraag (zie 'Onderzoeksvragen' in hoofdstuk 'Inleiding'), is voor de onderzoekseenheden de Beheereenheid Noordenveld en Districtscommissie Friesland gekozen voor het houden van interviews. De Beheereenheid Noordenveld en de Districtscommissie Friesland gaven vanuit het werkveld de invulling van de huidige situatie bij Landgoed de Slotplaats, zoals zij de betrokkenheid van de lokale gemeenschap van Bakkeveen zagen bij Landgoed de Slotplaats, en de gewenste situatie, zoals zij de betrokkenheid van de lokale gemeenschap van Bakkeveen graag zouden willen zien bij Landgoed de Slotplaats. De interviewvragen en onderwerpen begonnen eerst algemeen. Deze vragen gaven informatie over de organisatie; hun doel, hun rol en hun werkzaamheden. Na de algemene vragen werden de vragen specifiek op het onderzoek gericht. De specifieke vragen kwamen voort uit de eerste onderzoeksvraag (zie 'Onderzoeksvragen' in hoofdstuk 'Inleiding') en gaven, voor deze onderzoekseenheden, informatie over de huidige betrokkenheid en samenwerking met de lokale gemeenschap van Bakkeveen en de gewenste betrokkenheid en samenwerking met de lokale gemeenschap van Bakkeveen. Met betrekking tot de gewenste betrokkenheid en samenwerking met de lokale gemeenschap van Bakkeveen werden aan deze onderzoekseenheden ook hun eigen gewenste rol en voorwaarden in de samenwerking gevraagd.

Ook voor de onderzoekseenheden lokale organisaties is gekozen voor het houden van interviews. Deze onderzoekseenheden zijn op organisatorisch niveau direct betrokken bij Landgoed de Slotplaats of hebben (eventueel) belang bij een samenwerking met Landgoed de Slotplaats. Ook hierbij begonnen de interviewvragen en onderwerpen eerst algemeen. Deze vragen gaven informatie over de organisatie zelf en de rol die zij hadden binnen de gemeenschap van Bakkeveen. Daarna werden de vragen specifiek op het onderzoek gericht. De specifieke vragen kwamen voort uit de eerste onderzoeksvraag (zie 'Onderzoeksvragen' in hoofdstuk 'Inleiding') en gaven informatie over de huidige en gewenste betrokkenheid of samenwerking van de organisatie met Landgoed de Slotplaats.

Literatuurstudie

Bij de literatuurstudie is gezocht naar informatie over eventuele eerdere of vergelijkbare onderzoeken over de onderwerpen in dit onderzoek; over de opbouw van vormen van samenwerking (zowel in Nederland als in het buitenland), de vormen van samenwerking tussen gemeenschappen en vergelijkbare natuurorganisaties en er is gekeken naar vormen van samenwerking met gemeenschappen bij andere natuurgebieden van Natuurmonumenten. Deze resultaten zijn vervolgens naast de criteria (de gewenste situatie van de verschillende onderzoekseenheden) uit de enquête en interviews gelegd. De vormen van samenwerking die aan de meeste criteria voldoen en het beste passen binnen de criteria, zijn de vormen van samenwerking die worden meegenomen in de aanbeveling.

2.7 Data preparatie

Enquête

In de enquêtes zijn verschillende soorten vragen gesteld: open vragen, half open vragen en gesloten vragen. De antwoorden op de open vragen zijn niet geprepareerd. De antwoorden van de half open vragen en gesloten vragen zijn geanalyseerd met behulp van beschrijvende en toetsende statistiek. Hiervoor zijn de antwoorden van de dimensie vragen (gesloten vragen) ingedeeld in categorieën (zie bijlage IV).

Interview

Tijdens de interviews zijn open vragen gesteld. Het gesprek is opgenomen of, als het opnemen niet mogelijk was of de te interviewen persoon dit niet wilde, genotuleerd. Na afloop van de interviews zijn de opgenomen interviews volledig uitgeschreven. De uitgeschreven interviews en de gemaakte notulen zijn gecodeerd aan de hand van de onderwerpen (huidige situatie, gewenste situatie, samenwerking) waar dat gedeelte van het gesprek betrekking op heeft.

2.8 Data analyse

Enquête

In de enquêtes zijn verschillende soorten vragen gesteld: open vragen, half open vragen en gesloten vragen. De informatie die verkregen is uit de open vragen wordt vergeleken met de informatie die verkregen is uit de interviews en de literatuurstudie.

Tijdens het analyseren van de data uit de enquêtes is gebruik gemaakt van zowel beschrijvende als toetsende statistiek.

Beschrijvende statistiek

De half open vragen en gesloten vragen zijn geanalyseerd door middel van beschrijvende statistiek en grafieken. Beschrijvende statistiek wordt gebruikt om de basiseigenschappen van de data te beschrijven, hierdoor worden eenvoudige samenvattingen gegeven van de metingen. In combinatie met eenvoudige analyse door grafieken vormt de beschrijvende statistiek de basis van elke kwantitatieve data analyse (Knowledge base, 2006).

Toetsende statistiek

Voor de toetsende statistiek zijn verschillende statistische analyses gebruikt. Deze verschillende analyses worden hieronder per analyse besproken.

Mann Whitney U Toets

De Mann-Whitney U Toets wordt gebruikt om verschillen tussen twee onafhankelijke groepen te vergelijken (Laerd statistics, 2012a).

De data die nodig was om de Mann-Whitney U Toets uit te voeren, voldoen aan de volgende assumpties voor het uitvoeren van de Mann-Whitney U Toets: (Laerd statistics, 2012a).

- De data is verkregen door een willekeurige steekproef
- De afhankelijke variabele is ordinaal, interval of ratio
- De data mogen niet normaal verdeeld zijn

Chi-Square Toets

De Chi-Square toets vergelijkt de tellingen van de categorieën tussen twee onafhankelijke groepen (The Mathbeans Project, 2012).

De data die nodig was om de Chi-Square Toets uit te voeren, voldoen aan de volgende assumpties voor het uitvoeren van de Chi-Square Toets: (Minitab, 2012)

- De steekproef moet willekeurig gekozen zijn
- De steekproefgrootte, n , moet groot genoeg zijn, zodat het verwachte aantal in elke cel gelijk aan of groter is dan vijf.

One-way analysis of variance

De One-way analysis of variance (ANOVA) wordt gebruikt om vast te stellen of er significante verschillen zijn tussen de gemiddelden van drie of meer onafhankelijke groepen (Laerd statistics, 2012b).

De data die nodig was om de One-way analysis of variance uit te voeren, voldoen aan de volgende assumpties voor het uitvoeren van de One-way analysis of variance: (Laerd statistics, 2012b):

- De onafhankelijke variabele bestaat uit twee of meer categorieën
- De afhankelijke variabele is interval of ratio
- De afhankelijke variabele is normaal verdeeld voor elke categorie
- Gelijke variantie tussen de onafhankelijke groepen
- Het zijn onafhankelijke waarnemingen

General linear models

Een deel van de data van de half open vragen is geanalyseerd door middel van 'general linear models' (GLM). Door gebruik te maken van een GLM analyse is het mogelijk om voor eenzelfde dataset meerdere modellen te vergelijken en te toetsen (Ward en Jennings, 1973). Uit de enquête komen verschillende onafhankelijke variabelen. Om GLM goed uit te kunnen voeren, is het nodig om

zo weinig mogelijk variabelen in het model te gebruiken. Om te toetsen welke onafhankelijke variabelen meegenomen moeten worden in het GLM model, wordt voor alle onafhankelijke variabelen een enkelvoudige analyse uitgevoerd. Voor variabelen die maar twee waarden kunnen aannemen, wordt gebruik gemaakt van de t-toets voor twee onafhankelijke steekproeven. Voor variabelen die nominaal of ordinaal geschaald zijn en drie of meer waarden kunnen aannemen, wordt gebruik gemaakt van de variatieanalyse. Voor variabelen die interval/ratio geschaald zijn, wordt gebruik gemaakt van regressieanalyse. De variabelen waarvan de enkelvoudige analyse aangeeft dat de significantie $P < 0,25$ is, worden ingevoerd in het GLM model. Hierbij moet ook de coëfficiënt, met bijbehorende significantie, voor elke onafhankelijke variabele bepaald worden. Na het uitvoeren van GLM worden de variabelen met een significantie $P > 0,05$ verwijderd en wordt GLM opnieuw uitgevoerd. Bij het opnieuw uitvoeren moet ook opnieuw de coëfficiënt met bijbehorende significantie bepaald worden. Als na de laatste handeling de coëfficiënten van de niet verwijderde variabelen te veel verschillen, worden één voor één de verwijderde variabelen terug toegevoegd, omdat een of meerdere van deze variabelen effect hebben op de overgebleven variabelen. Hierna worden de interactie termen toegevoegd aan het model. Dit gebeurt voor iedere interactie term apart. Daarna wordt gekeken of deze interactie term een significantie heeft van $P < 0,10$ en/of de R^2_{adj} hoger is dan die van het model zonder de interactie term. Uiteindelijk worden alle interactie termen, met een significantie van $P < 0,10$ en/of waarvan de R^2_{ad} is toegenomen, toegevoegd aan het model en wordt het model opnieuw uitgevoerd. (Hosmer en Lemeshow, 2000)

De data die nodig was om de GLM uit te voeren, voldoen aan de volgende assumpties voor het uitvoeren van de GLM (Van den Bercken en Voeten, 2002):

De assumpties die gelden voor de residuen:

- De residuen zijn onderling onafhankelijk
- De residuen zijn normaal verdeeld
- De residuen hebben een gemiddelde gelijk aan 0
- De residuen hebben een variantie, die gelijk is in elke populatie

De extra assumpties die gelden voor de ANOVA toets, zijn:

- Er is een lineaire samenhang tussen afhankelijke variabele en co-variabele
- De co-variabelen zijn 'vaste' variabelen
- Er is homogeniteit van regressie

De toevallige afwijkingen:

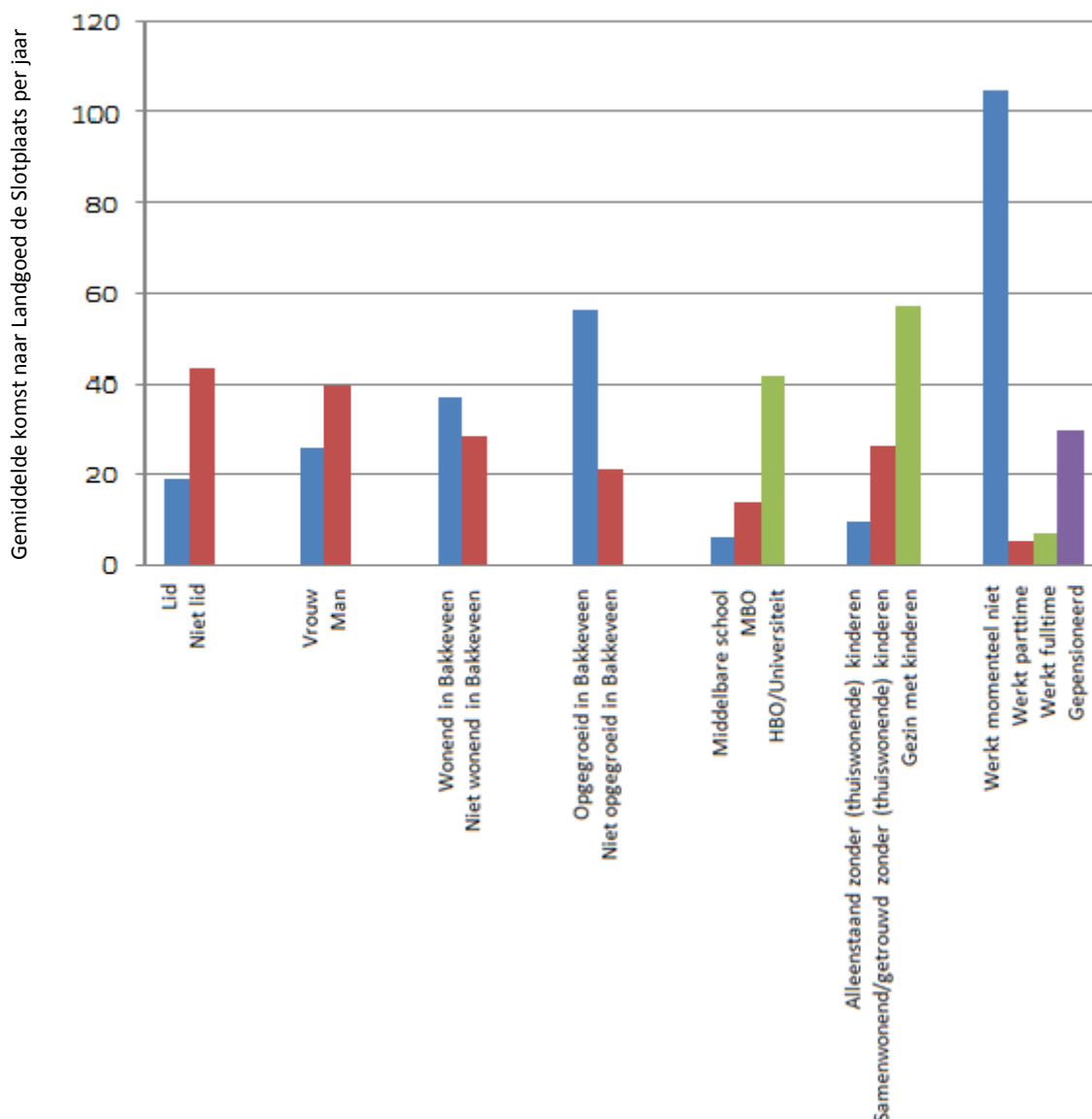
- Zijn per definitie even vaak positief als negatief
- Zullen gemiddeld een waarde hebben die gelijk is aan 0
- Grote afwijkingen komen niet zo vaak voor, minder grote wat vaker en kleine relatief gezien het meest

Bij twee onafhankelijke variabelen die sterk gecorreleerd zijn, is door gebruik van de functie 'Split File' onderzocht welke variabele rechtstreeks effect had op de afhankelijke variabele.

3. Resultaten

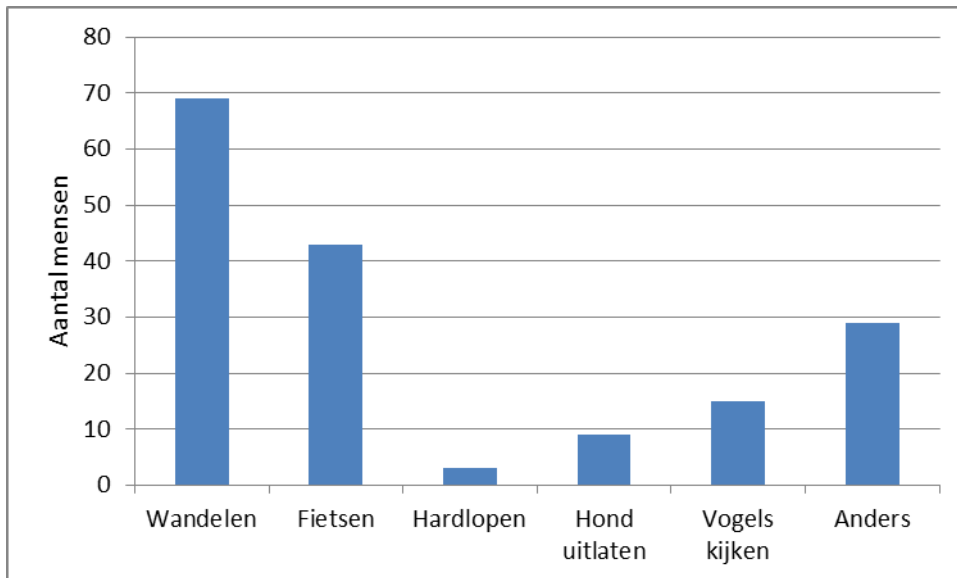
3.1 Enquête lokale gemeenschap Bakkeveen

De enquête is door 90 mensen ingevuld. De gemiddelde leeftijd van de geënquêteerden is 57 jaar oud (range ligt tussen 42 en 72 jaar oud). Gemiddeld komt men 32 keer per jaar (range ligt tussen 0 tot 121 keer per jaar) in Landgoed de Slotplaats. In figuur 1 geeft een overzicht van de gemiddelde komst in Landgoed de Slotplaats bekeken per controle variabele. Hierin is te zien dat vooral ‘momenteel niet werkende’ mensen gemiddeld het vaakst komen. Daarnaast is te zien dat er bij opleidingsniveau een stijgende lijn is; hoe hoger de hoogst genoten opleiding is, hoe vaker mensen gemiddeld komen. Dit geldt tevens voor de gezinssituatie; hoe groter de gezinssamenstelling, hoe vaker mensen gemiddeld komen.

Figuur 1 Overzicht van de gemiddelde komst van de lokale gemeenschap van Bakkeveen in Landgoed de Slotplaats bekeken per controle variabele

In figuur 2 is te zien wat de redenen zijn voor mensen om naar Landgoed de Slotplaats te komen (bij het beantwoorden van deze vraag was het mogelijk meerdere antwoorden aan te kruisen). In dit figuur komt naar voren dat de meeste mensen naar Landgoed de Slotplaats komen om te wandelen en om te fietsen. In bijlage V staat een lijst met de redenen die mensen hebben opgegeven onder het antwoord 'anders, namelijk'.

Figuur 2 Reden komt geënquêteerden naar Landgoed de Slotplaats

Tabel 1 geeft een overzicht van de resultaten over de huidige en gewenste situatie uit de enquêtes. De resultaten zijn opgesplitst in de huidige situatie en de gewenste situatie. De resultaten die zijn weergegeven met 'niet sig.' zijn resultaten die bij het toetsen wel een trend weergaven, maar niet significant zijn. In de tabel komt naar voren dat alle verschillen tussen huidige en gewenste situatie positief zijn. Het grootste verschil is bij de onderwerpen 'georganiseerde activiteiten' en 'recreatie'. Het kleinste verschil is bij het onderwerp 'communicatie'. Bij actieve betrokkenheid wordt aangegeven dat er vooral behoefte is aan 'inspraak' en 'meepraten' en het minste aan 'beslissingen nemen'.

Tabel 1 Huidige en gewenste situatie geënquêteerden lokale gemeenschap van Bakkeveen bij Landgoed de Slotplaats

		Huidige situatie	Gewenste situatie
Aanwezigheid	Gemiddelde komst in Slotplaats	Gemiddeld komen de geënquêteerden 32 keer per jaar naar Landgoed de Slotplaats (range ligt tussen 0 tot 121 keer per jaar). Uitgezonderd extremen (2x Standaarddeviatie) komt het gemiddelde uit op 14 keer per jaar. Deze mensen komen het vaakst in Landgoed de Slotplaats: • Mensen wonend in Bakkeveen ($F_{1,68} = 23.796$; $P 0.000$) • Mensen die momenteel niet werken, gevolgd door de gepensioneerden ($F_{3,68} = 3.099$; $P 0.032$)	Niet bekend
	Wandelen	77% van de geënquêteerden komt naar Landgoed de Slotplaats om te wandelen (Vooral) deze mensen komen naar Landgoed de Slotplaats om te wandelen: • Mensen met een MBO opleiding of hoger ($X^2 = 6.20$, $df = 2$, $p=0.045$) • Mensen met een leeftijd tussen 41 en 69 jaar ($t(82) = -2.334$, $p=0.022$) • Samenwonenden zonder (thuiswonende) kinderen (niet sig.)	Niet bekend
	Fietsen	48% van de geënquêteerden komt naar Landgoed de Slotplaats om te fietsen (Vooral) deze mensen komen naar Landgoed de Slotplaats om te fietsen: • Vooral mensen opgegroeid in Bakkeveen ($p.= 0.019$) • Vooral vrouwen (niet sig.)	Niet bekend
	Initiatief doorgeven ideeën en opmerkingen	Gemiddeld geven mensen, op een schaal van 1 tot 10, 1.70 keer op eigen initiatief ideeën en opmerkingen door (Vooral) deze mensen geven op eigen initiatief ideeën en opmerkingen door: • Leden (MWU; $p= 0.026$)	Gemiddeld geven mensen, op een schaal van 1 tot 10, 2.09 keer op eigen initiatief ideeën en opmerkingen door (Vooral) deze mensen geven aan in de toekomst op eigen initiatief ideeën en opmerkingen door te willen geven: • Leden (niet sig.) • Mannen (niet sig.) • Mensen die fulltime werken (niet sig.)

	Meehelpen bij activiteiten en/of werkzaamheden	Gemiddeld helpen mensen, op een schaal van 1 tot 10, 1.53 keer mee bij activiteiten en/of werkzaamheden (Vooraf) deze mensen helpen mee bij activiteiten en/of werkzaamheden: Mensen wonend in Bakkeveen (niet sig.)	Gemiddeld geven mensen, op een schaal van 1 tot 10, 2.05 keer mee te willen helpen bij activiteiten en/of werkzaamheden (Vooraf) deze mensen geven aan in de toekomst mee te willen helpen bij activiteiten en/of werkzaamheden: - Hoe hoger mensen zijn opgeleid, hoe meer interesse er is (niet sig.) - Mensen die fulltime werken (niet sig.)
Onderwerpen	Georganiseerde activiteiten	Gemiddeld geven mensen, op een schaal van 1 tot 10, aan 1.56 keer aan georganiseerde activiteiten mee te doen (Vooraf) deze mensen doen mee aan georganiseerde activiteiten op Landgoed de Slotplaats: Leden (MWU; p= 0.003)	Gemiddeld geven mensen, op een schaal van 1 tot 10, aan 2.35 keer aan georganiseerde activiteiten mee te willen doen (Vooraf) deze mensen geven aan in de toekomst deel te willen nemen aan georganiseerde activiteiten op Landgoed de Slotplaats: - Leden (MWU; p= 0.005) - Mensen wonend in Bakkeveen (MWU; p= 0.008). - Mensen die niet zijn opgegroeid in Bakkeveen (MWU; p= 0.007)
	Beheer	4 mensen hebben aangegeven nu al betrokken te zijn bij beheer	20 mensen geven aan samen te willen werken m.b.t. beheer (Vooraf) deze mensen geven aan in de toekomst samen te willen werken m.b.t. beheer: - Mensen met een gezin met kinderen ($X^2 = 9.68$, $df = 2$, $p < 0.05$) - Mensen wonend in Bakkeveen (niet sig.) - Mensen met een HBO of Universitaire opleiding (niet sig.)
	Communicatie	4 mensen hebben aangegeven nu al betrokken te zijn bij communicatie	15 mensen geven aan samen te willen werken m.b.t. communicatie (Vooraf) deze mensen geven aan in de toekomst samen te willen werken m.b.t. communicatie: - Mensen wonend in Bakkeveen (niet sig.) - Mensen met een HBO of Universitaire opleiding (niet sig.)
	Recreatie	4 mensen hebben aangegeven nu al betrokken te zijn bij recreatie	26 mensen geven aan samen te willen werken m.b.t. recreatie (Vooraf) deze mensen geven aan in de toekomst samen te willen werken m.b.t. recreatie: - Mensen wonend in Bakkeveen (niet sig.) - Mensen met HBO/UNI (niet sig.)
	Beleid	4 mensen hebben aangegeven nu al betrokken te zijn bij beleid	18 mensen geven aan samen te willen werken m.b.t. beleid (Vooraf) deze mensen geven aan in de toekomst samen te willen werken m.b.t. beleid: - Mensen wonend in Bakkeveen (niet sig.) - Mensen met een HBO of Universitaire opleiding (niet sig.)

Actieve betrokkenheid	Inspraak	Niet bekend	20 mensen geven aan inspraak te willen hebben in plannen van Natuurmonumenten m.b.t. Landgoed de Slotplaats (Vooraf) deze mensen geven aan in de toekomst inspraak te willen hebben: • Mensen wonend in Bakkeveen ($p = 0.033$) • Hoe groter de gezinssamenstelling, hoe meer interesse er is.
	Meepraten	Niet bekend	20 mensen geven aan mee te willen praten in plannen van Natuurmonumenten m.b.t. Landgoed de Slotplaats (Vooraf) deze mensen geven aan in de toekomst mee te willen praten: • Mensen met een MBO opleiding of hoger ($\chi^2 = 6.23$, $df = 2$, $p = 0.044$) • Mensen die fulltime werken ($\chi^2 = 9.43$, $df = 3$, $p = 0.024$) • Mensen wonend in Bakkeveen (niet sig.) • Mensen met gezin met kinderen (niet sig.)
	Meedoen/ -organiseren	Niet bekend	9 mensen geven aan mee te willen doen/ -organiseren aan plannen van Natuurmonumenten m.b.t. Landgoed de Slotplaats (Vooraf) deze mensen geven aan in de toekomst mee te willen doen/ -organiseren: • Alleenstaanden zonder (thuiswonende) kinderen ($\chi^2 = 6.53$, $df = 2$, $p = 0.038$) • Mensen met een leeftijd tussen 34 en 58 jaar ($t(65) = -2.147$, $p = 0.036$)
	Beslissingen nemen	Niet bekend	5 mensen geven aan beslissingen te willen nemen in plannen van Natuurmonumenten m.b.t. Landgoed de Slotplaats

3.2 Interviews Beheereenheid Noordenveld en Districtscommissie Friesland

Beheereenheid Noordenveld

Beheereenheid Noordenveld heeft op dit moment wel het gevoel dat de lokale gemeenschap van Bakkeveen heel erg betrokken is bij het gebied; als mensen (vaak hondenbezitters en 65plussers) iets constateren in het gebied, wordt dit doorgegeven aan de Beheereenheid. Echter, dit is vaak in de vorm van een klacht; men constateert iets en is het er niet mee eens. De Beheereenheid reageert op deze klachten en, als het nodig is, doen zij hier iets aan. De Beheereenheid Noordenveld zou deze situatie graag anders willen zien.

De belangrijkste doelen van de Beheereenheid met dit onderzoek zijn: wat is de betrokkenheid van de lokale gemeenschap van Bakkeveen op dit moment, het in kaart brengen van wensen uit de lokale gemeenschap (bijvoorbeeld om een actieve rol te spelen in beheer, organisatie, activiteiten, etc. door te willen meepraten, mee te denken en/of mee te beslissen) en het vinden van mogelijke vormen van samenwerking tussen Natuurmonumenten en de lokale gemeenschap. Door hier op in te spelen wil Natuurmonumenten de betrokkenheid van de lokale gemeenschap van Bakkeveen bij Landgoed de Slotplaats vergroten.

De Beheereenheid zou in de toekomst graag een ‘aansturende’ rol willen hebben bij mogelijke vormen van samenwerking met de lokale gemeenschap. Bijvoorbeeld door mensen beter te kunnen bereiken, door mensen met dezelfde ideeën bij elkaar te brengen en door vormen van samenwerking op te zetten. Daarnaast blijven zij voor de lokale gemeenschap van Bakkeveen het eerste aanspreekpunt van Natuurmonumenten.

Districtscommissie Friesland

Tot nu toe heeft de Districtscommissie Friesland slechts enkele keren een specifieke rol gespeeld bij Landgoed de Slotplaats, zoals het organiseren van een geldinzamelingsactie voor de restauratie van het theehuis op Landgoed de Slotplaats ongeveer 10 jaar geleden en het organiseren van de ledenvergadering voor de leden uit Friesland in 2012.

De Districtscommissie wil zich met name richten op de leden van Natuurmonumenten. De Districtscommissie heeft als doel de betrokkenheid van de leden in en rondom Bakkeveen te vergroten. Bijvoorbeeld door leden rond Landgoed de Slotplaats actief te benaderen en te vragen of zij bereid zijn mee te willen denken en/of mee te willen werken. Hoewel de Districtscommissie niet als klankbordgroep of als een gesprekspartner zal functioneren voor de lokale gemeenschap van Bakkeveen (Beheereenheid Noordenveld is en blijft eerste aanspreekpunt), wil de Districtscommissie wel als toezichthouder functioneren; ‘lopen de vormen van samenwerking tussen Natuurmonumenten en leden (en evt. potentiële leden) goed’, ‘hebben de vormen van samenwerking positieve effecten’, ‘zijn er problemen’ en ‘creëren de vormen van samenwerking nieuwe leden’. Ook geeft de Districtscommissie aan zich wel te willen “ontfermen” over de vrijwilligers. Bijvoorbeeld door middel van het organiseren van vrijwilligersfeestjes en persoonlijke belangstelling.

3.3 Interviews lokale organisaties

Hieronder worden per organisatie de belangrijkste resultaten uit de interviews uitgelicht. Eventuele ideeën of opmerkingen met betrekking tot Landgoed de Slotplaats en/of Natuurmonumenten zijn apart weergegeven (zie bijlage IX).

Plaatselijk Belang

Het interview is gehouden met de voorzitter van het Plaatselijk Belang. De voorzitter is bekend met Natuurmonumenten en weet ook dat Natuurmonumenten de eigenaar is van Landgoed de Slotplaats. Er is (nog) geen samenwerking met Natuurmonumenten en ook met Landgoed de Slotplaats is (nog) geen samenwerking geweest. Wel wordt de locatie af en toe gebruikt voor een vergadering. De voorzitter geeft aan dat het Plaatselijk Belang wel open staat voor een eventuele samenwerking in de toekomst, bijvoorbeeld bij het opzetten van een bezoekerscentrum in Bakkeveen.

Ideeën en opmerkingen die het Plaatselijk Belang geeft, is onder andere ook het samenwerken met de andere natuurorganisaties Staatsbosbeheer en It Fryske Gea (beide organisaties hebben ook grond in Bakkeveen). Het Plaatselijk Belang zou graag zien dat deze drie organisaties meer zouden samenwerken. Bijvoorbeeld ook bij een eventueel bezoekerscentrum, waarbij de organisaties kunnen samenwerken in beheer, educatie en recreatie.

De Natuurvereniging

Het interview is gehouden met de voorzitter van de Natuurvereniging. De voorzitter geeft aan bekend te zijn met Natuurmonumenten en weet dat Natuurmonumenten de eigenaar is van Landgoed de Slotplaats. Er is vanuit de Natuurvereniging samengewerkt met Natuurmonumenten, bij onder andere de voorlichtingswerkzaamheden bij het kappen in het bos, monitoren en inventariseren van vogels, vleermuizen etc. Ook in de toekomst zou de Natuurvereniging willen blijven samenwerken met Natuurmonumenten. De Natuurvereniging is namelijk zeer geïnteresseerd in het (huidig en toekomstig) beheer en ziet als eventuele invulling van de samenwerking de capaciteiten die de Natuurvereniging kan bieden aan Natuurmonumenten; kennis van de natuur uit de omgeving, het uitdragen van deze kennis (dit gebeurt op dit moment al door middel van cursussen, activiteiten en excursies), het uitvoeren van inventarisaties en monitoring. Dit geven zij ook als algemene opmerking en idee mee voor Natuurmonumenten in Landgoed de Slotplaats: maak gebruik van de kennis en vaardigheden van organisaties uit de omgeving van Bakkeveen. De voorzitter van de Natuurvereniging geeft ook aan ideeën te hebben voor (wandel)routes in de trant van cultuurhistorie. Bijvoorbeeld een bomenroute, een dichtersroute etc.

Historische Vereniging

Het interview is gehouden met de voorzitter van de Historische Vereniging. De voorzitter is bekend met Natuurmonumenten en weet dat Natuurmonumenten de eigenaar is van Landgoed de Slotplaats. De Historische Vereniging heeft wel eens samengewerkt met Natuurmonumenten. Onder andere bij voorlichting rondom de verdere ontwikkeling van het terrein (oude begraafplaats, Sterrenschans) en het overleggen van onderwerpen die te maken hebben met de historie van het terrein. In samenwerking met Natuurmonumenten worden ook regelmatig historische wandelingen

over Landgoed de Slotplaats gehouden. Hierbij wordt de historie van het gebied verteld. Ook in de toekomst wil de Historische Vereniging wel blijven samenwerken met Natuurmonumenten.

Eventuele ideeën die de Historische Vereniging geeft, is het opzetten van een bezoekerscentrum en een betere (meer) samenwerking tussen de verschillende natuurorganisaties. Er kan hierin samengewerkt worden in beheer, educatieve activiteiten en recreatie.

Christelijke Basisschool 'Betrouwen'

Het interview is gehouden met de directeur van de Christelijke Basisschool 'Betrouwen'. Zij geeft aan bekend te zijn met Natuurmonumenten en weet dat Natuurmonumenten de eigenaar is van Landgoed de Slotplaats. De Christelijke Basisschool heeft (nog) niet specifiek samengewerkt met Natuurmonumenten. Wel werken zij wel eens samen met Landgoed de Slotplaats. Echter, dit is ook vaak gebeurd vanuit de Historische Vereniging (vanuit cultureel erfgoed). Er is wel eens een expeditie met de kinderen gehouden in Landgoed de Slotplaats. Waar en wanneer mogelijk wordt daar wel mee samengewerkt; voor kunst, cultureel etc. Ook worden soms affiches voor kinder- en gezinsactiviteiten (met toestemming) op de deur van de school geplakt. Ook in de toekomst wil de Christelijk Basisschool, als er mogelijkheden zijn, blijven samenwerken met Natuurmonumenten. Graag zou zij daarin ook projecten zien, waarbij de verschillende klassen of de hele school betrokken kunnen worden. Met betrekking tot de affiches geeft de directeur wel aan dat niet alle activiteiten via de school kunnen uitgedragen worden. In verband met het Christelijke geloof wat uitgeoefend wordt, worden bijvoorbeeld activiteiten als een heksenjacht niet gepromoot.

Basisschool 'de Oanrin'

Het interview is gehouden met de directeur van basisschool 'De Oanrin'. De directeur geeft aan wel bekend met Natuurmonumenten te zijn en weet dat de huidige bewoners op Landgoed de Slotplaats niet de eigenaren zijn van Landgoed de Slotplaats en het theehuis huren. Echter, omdat de directeur niet in Bakkeveen woont, wist de directeur niet dat Natuurmonumenten de eigenaar is. Er is tot nu toe vanuit de basisschool nog niet samengewerkt met Natuurmonumenten. Wel heeft de basisschool samengewerkt met Landgoed de Slotplaats. Er is wel eens een speurtocht gehouden in Landgoed de Slotplaats. Ook waren er plannen voor een sponsorloop, echter deze is in verband met slecht weer niet doorgegaan. Basisschool 'de Oanrin' geeft aan in de toekomst wel open te (blijven) staan voor samenwerking. Wanneer een mogelijkheid zich voor doet, wil de school wel samenwerken en zullen zij dit zeker aanpakken. Echter, in verband met de verwachtingen in het onderwijs, zijn zij qua tijd en invulling wel beperkt in keuzes.

De Survivalclub

Het interview is gehouden met de voorzitter en secretaris van de Survivalclub. Beiden zijn bekend met Natuurmonumenten en beiden weten dat Natuurmonumenten de eigenaar van Landgoed de Slotplaats is. Het 'Theehuis' is sponsor van de Survivalclub, echter met Landgoed de Slotplaats is (nog) geen samenwerking geweest. Er is vanuit de Survivalclub wel contact gezocht voor eventuele samenwerking, maar hier is (nog) niet op terug gereageerd. De Survivalclub zou in de toekomst wel graag samen willen werken met Natuurmonumenten. Bijvoorbeeld voor het organiseren of houden van activiteiten en excursies. De Survivalclub ziet hierin mogelijkheden voor Natuurmonumenten om

mensen dichter bij de natuur te brengen, te onderwijzen en de natuur (beter) te kunnen begrijpen en beleven.

Camping 'De Wâldsang'

Het interview is gehouden met de eigenaar van camping 'De Wâldsang'. De eigenaar is bekend met Natuurmonumenten en weet dat Natuurmonumenten de eigenaar van Landgoed de Slotplaats is. Er is tot nu toe veel samengewerkt met Natuurmonumenten. Zo worden er onder andere excursies gehouden, activiteiten georganiseerd en samengewerkt in recreatie, maar worden er ook gezamenlijk enkele (beheer) werkzaamheden uitgevoerd. Mocht de camping iets opmerken in het bos (bijvoorbeeld het vinden van dode dieren, of als er iets is stuk gegaan) meldt de camping dit aan Natuurmonumenten. Ook met betrekking tot werkzaamheden, bijvoorbeeld het kappen van bomen, wordt indien nodig overlegd en samengewerkt. De eigenaar geeft aan in de toekomst op deze manier graag te willen blijven samenwerken met Natuurmonumenten. De eigenaar is namelijk zeer tevreden over de huidige samenwerking tussen beide partijen. Wel zou de camping in de toekomst graag meer excursies willen uitvoeren en ook graag (opnieuw) adverteren in natuurbeschoud. Vorig jaar is hier met Natuurmonumenten al een samenwerking in geweest en dit is de eigenaar goed bevallen. Graag zou de eigenaar dit weer doen.

De eigenaar van de camping zou graag wel wat meer willen weten over 'de laatste fase' van het bos tegen de achterkant van de camping, met betrekking tot het ontwateringsprobleem.

3.4 Overzicht resultaten enquêtes en interviews

In tabel 2 is een overzicht van antwoorden uit de enquêtes en interviews gegeven over de huidige en gewenste situatie. Deze antwoorden zijn opgedeeld in de categorieën uit de enquêtes, interviews en literatuurstudie. Uit tabel 2 komt naar voren dat er bij de lokale organisaties vooral behoefte is aan samenwerking over het onderwerp 'georganiseerde activiteiten'. Met betrekking tot de actieve betrokkenheid wil men meer doen/ -organiseren.

Tabel 2 Overzicht huidige en gewenste situatie van de onderzoekseenheden, uit het onderzoek naar het verbeteren van de samenwerking tussen de lokale gemeenschap en lokale organisaties van Bakkeveen, Beheereenheid Noordenveld en Districtscommissie Friesland bij Landgoed de Slotplaats, in categorieën opgedeeld.

			Districtscommissie Friesland	Beheereenheid Noordenveld	Lokale gemeenschap Bakkeveen (enquêtes)	Plaatselijk Belang *	Natuurvereniging	Historische Vereniging	Christelijke Basisschool 'Betrouwen'	Basisschool 'de Oanrin'	De Survivalclub	Camping 'De Wâldsang'
Onderwerpen	Georganiseerde Activiteiten	Huidig		✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓
		Gewenst	O	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
	Samenwerking voorlichting	Huidig						✓				
		Gewenst	O	O	✓		✓	✓			✓	
	Samenwerking educatie	Huidig							✓			
		Gewenst	O	✓	✓			✓	✓	✓	✓	
	Samenwerking beheer	Huidig					✓	✓				✓
		Gewenst	O	✓	✓		✓	✓				✓
	Samenwerking recreatie	Huidig										✓
		Gewenst	O	✓	✓		✓	✓			✓	✓
	Samenwerking communicatie	Huidig										
		Gewenst	O	✓	✓							
Actieve betrokkenheid	Routes	Huidig										
		Gewenst	O	O	✓		✓				✓	
	Inspraak	Huidig			✓		✓	✓				✓
		Gewenst	✓	✓	✓	✓	✓	O				✓
	Meepraten	Huidig					✓	✓				✓
		Gewenst	✓	✓	✓	✓	✓	O				✓
	Meedoen/ - organiseren	Huidig					✓					✓
		Gewenst	✓	✓	✓		✓	O	✓		✓	✓
	Beslissingen nemen	Huidig										
		Gewenst	O	✓	✓			O				✓

✓ = gewenst door betrokken partij;

O = niet specifiek genoemd;

* Plaatselijk Belang wil wel graag helpen met het opzetten van een bezoekerscentrum, maar is niet geïnteresseerd in een verdere samenwerking betreffende andere onderwerpen

In tabel 3 zijn de criteria aan de vormen van samenwerking weergegeven die uit de enquêtes en interviews naar voren zijn gekomen.

Tabel 3 Overzicht criteria verkregen van de onderzoekseenheden uit het onderzoek naar het verbeteren van de samenwerking bij Landgoed de Slotplaats.

	Criteria
Lokale gemeenschap van Bakkeveen	Inspraak Meepraten Georganiseerde activiteiten Samenwerking in recreatie
Lokale organisaties	Georganiseerde activiteiten Meedoen/-organiseren
Beheereenheid Noordenveld	Mogelijkheid voor aansturing Vergroten actieve betrokkenheid
Districtscommissie Friesland	Mogelijkheid voor toezicht

3.5 Resultaten literatuurstudie

Voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag “Welke vormen van samenwerking zijn er en aan welke criteria voldoen ze?” is een literatuurstudie gehouden. Uit de literatuurstudie zijn de volgende resultaten gekomen.

De volgende vormen van samenwerking zijn gevonden voor de lokale gemeenschap van Bakkeveen:

Bronmethodiek

Het doel van deze methode is om de wensen en verwachtingen van een bepaalde doelgroep helder te krijgen. Deze methode is vooral toepasbaar voor het betrekken van burgers die nog niet actief waren en doelgroepen die moeilijk te bereiken zijn. (Prodemos, 2012a)

Bij Bronmethodiek worden enkele personen (tot 50 personen) uit de doelgroep gevraagd hier aan mee te werken. Zij krijgen een training en interviewen vervolgens andere personen uit de doelgroep over hun wensen en verwachtingen. Aan het einde van de interviews worden de geïnterviewden gevraagd of zij interesse hebben in het realiseren van deze wensen en verwachtingen. Met de nieuwe vrijwilligers worden vervolgens activiteiten opgezet om aan de wensen te voldoen die het vaakst in de interviews naar voren kwamen. Hoewel deze vorm van samenwerking incidenteel wordt toegepast, is het proces langer lopend. (Prodemos, 2012a)

Drietrapsraket

Het doel van de Drietrapsraket methode is in drie stappen bepalen welke initiatieven de buurt wil uitvoeren (Prodemos, 2012c).

Bij een Drietrapsraket methode is de eerste stap het sturen van een aankondiging dat de buurt initiatieven kan indienen ter verbetering van de buurt. Daarbij wordt tevens een uitnodiging van een startbijeenkomst rondgestuurd (naar een onbepaald aantal mensen), waarin wordt vermeld welke thema's belangrijk zijn voor de bewoners. De tweede stap in deze methode is het indienen van initiatieven die een toegevoegde waarde hebben voor de belangrijke thema's. Als laatste wordt een besluitvormingsavond gehouden waarbij bewoners bepalen welke initiatieven uitgevoerd zullen worden en welke niet. Hoewel deze vorm van samenwerking incidenteel wordt toegepast, is het proces langer lopend. (Prodemos, 2012c)

E-participatie

Het doel van E-participatie is het onderhouden van contacten met burgers door middel van social media. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van social media als Hyves, Facebook, LinkedIn, Twitter, stadsblog, applicaties, digitale debatten en fora. (Prodemos, 2012d)

Open huis

Het doel van 'Open huis' is het betrekken van inwoners bij een beleidsvoornemen door middel van het houden van een expositie over het plan (Prodemos, 2012e).

Bij een 'Open huis' wordt een ruimte ingericht waarbij burgers zonder uitnodiging naar binnen kunnen om te komen kijken. De expositie kan hierbij bestaan uit maquettes, foto's, schetsen en/of stellingen die hangen over het plan. Belangrijk hierbij is dat een 'open huis' laagdrempelig is en

aantrekkelijk is ingericht en mensen ook kunnen reageren op het plan (bijv. door het afnemen van enquêtes). Deze vorm van samenwerking is zowel incidenteel als kortlopend. (Prodemos, 2012e)

Praatcafé

Het doel van een Praatcafé is het bediscussiëren van problemen, in een café-achtige setting. Hierbij ontstaat er een 'kruisbestuiving' van conversaties en kunnen nieuwe vervolgmogelijkheden besproken worden. (Prodemos, 2012f)

Bij een Praatcafé verplaatsen deelnemers (tot 50 personen) zich op regelmatige tijden naar een nieuwe tafel. Hierbij blijven gespreksleiders aan tafels zitten en vatten zij voor de nieuwe tafelgasten de eerdere gesprekken samen. Aan het eind van het proces worden de belangrijkste ideeën samengevat en worden vervolgmogelijkheden hiervoor besproken. Deze vorm van samenwerking is zowel incidenteel als kortlopend. (Prodemos, 2012f)

Themafestival

Het doel van een Themafestival is, op een laagdrempelige publieksgelegenheid, bezoekers informeren over een bepaald onderwerp. Hierbij wordt een mix gebruikt van informatie, ontspanning en activiteiten over het onderwerp. (Prodemos, 2012g)

Bij een Themafestival worden bezoekers, door middel van een mix van informeren, ontspannen en het deelnemen aan activiteiten, ondergedompeld in verschillende aspecten van een onderwerp. Hierbij staat centraal dat mensen een neutraal overzicht van de problematiek en een idee van de verschillende mogelijkheden (en reikwijdte) krijgen. Belangrijk is te weten dat een festival de bestaande discussie niet verdiept, maar wel kan aanwakken. Hoewel deze vorm van samenwerking incidenteel wordt toegepast, is het proces langer lopend. (Prodemos, 2012g)

Study Circle

Het doel van een Study Circle is het betrekken van mensen uit de lokale bevolking bij problemen. Hierbij is het mogelijk om burgers een forum te geven, waarbij ze kunnen leren, en visies en ervaringen uitwisselen. Hierdoor kunnen burgers betrokken raken bij problemen die een gemeenschap aangaan. (Konisky, Beierle, 2001)

Bij een Study Circle zijn meestal 8 tot 12 mensen aanwezig die een aantal keer samen komen om een probleem te behandelen. Het deelnemen is vrijwillig en open voor iedereen die geïnteresseerd is. De beleidsmakers zorgen ervoor dat de deelnemers achtergrondinformatie krijgen. Hierover kan dan onder begeleiding van een voorzitter worden gediscussieerd. Het is niet de bedoeling dat tijdens deze Study Circle beslissingen gemaakt worden of aanbevelingen geproduceerd worden voor de beleidsmakers. (Konisky, Beierle, 2001)

Citizens Jury

Het doel van een Citizens Jury is het verkrijgen van nieuwe input bij een plangebied. Deze input komt van de mensen uit de omgeving van het 'plangebied' en kan gebruikt worden door overheden, managers en beheerders. (The Jefferson Centre, 2012)

Een groep (van 18 tot 24 mensen) willekeurig geselecteerde mensen komt een aantal keer samen om een probleem te behandelen. Deze groep mensen vertegenwoordigt de lokale bevolking. Ze worden geïnformeerd door experts over het probleem en hebben de kans om hierover te discussiëren. Bij de laatste bijeenkomst over een probleem wordt door de Citizen Jury de aanbevelingen gepresenteerd aan de beleidsmakers. (The Jefferson Centre, 2012)

De volgende vormen van samenwerking zijn gevonden voor de lokale organisaties in Bakkeveen:

Basisscholen

De Groenste School van Nederland

De Groenste School van Nederland is een databank van projecten en lessen voor natuuronderwijs op de basisschool. Deze databank bevat projecten met onderwerpen als: Natuur, milieu, mens, techniek en omgeving. De projecten zijn getest en gratis te downloaden. Voor basisscholen is dit een manier om een nieuwe impuls te geven aan Natuuronderwijs en leerlingen bewust te maken van de waarde van natuur in hun leefomgeving. Deze projecten kunnen in allerlei (natuurlijke) omgevingen toegepast worden (De Groenste School van Nederland, 2012), zo ook in Landgoed de Slotplaats.

IVN projecten

Het doel van IVN projecten is om met activiteiten belangstelling te wekken voor natuur en milieu. IVN Veldhoven Vessem biedt basisscholen projecten aan die het natuuronderwijs ondersteunen. Deze projecten zijn in verschillende (natuurlijke) omgevingen toe te passen (IVM Veldhoven Vessem, 2012), zo ook in Landgoed de Slotplaats.

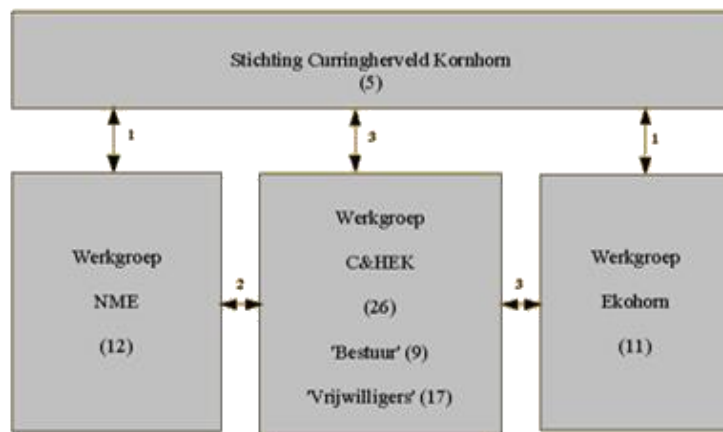
De volgende vormen van samenwerking zijn gevonden voor de lokale gemeenschap en de lokale organisaties van Bakkeveen:

Werkgroepen

In 1997 is Staatsbosbeheer, na het aankopen van enkele percelen grasland als voorbestemd natuurgebied in het dorp Kornhorn (Groningen), naar het Plaatselijk Belang Kornhorn gestapt met de vraag hoe ze samen het nieuwe natuurgebied (het Curringherveld) zouden inrichten. Hierbij is, zonder dat er vooraf plannen of schetsen zijn gemaakt, aan het dorp gevraagd mee te denken over de inrichting, om zo samen een plan te maken voor een 'multifunctioneel' natuurgebied. Hieruit is onder andere de werkgroep C&HEK ontstaan. (C&HEK, 2012a)

Natuurgebied het Curringherveld heeft twee beheerders: De Stichting Curringherveld is 'formeel beheerder' van het Curringherveld en de werkgroep C&HEK dagelijks beheerder. Sinds de oprichting van deze werkgroepen zijn er vele plannen gemaakt en uitgevoerd op basis van de eigen vrijwilligers. In het natuurgebied komt nu de geschiedenis (weer) tot leven en kan er gewandeld, gefietst en gerecreëerd worden. (C&HEK, 2012a)

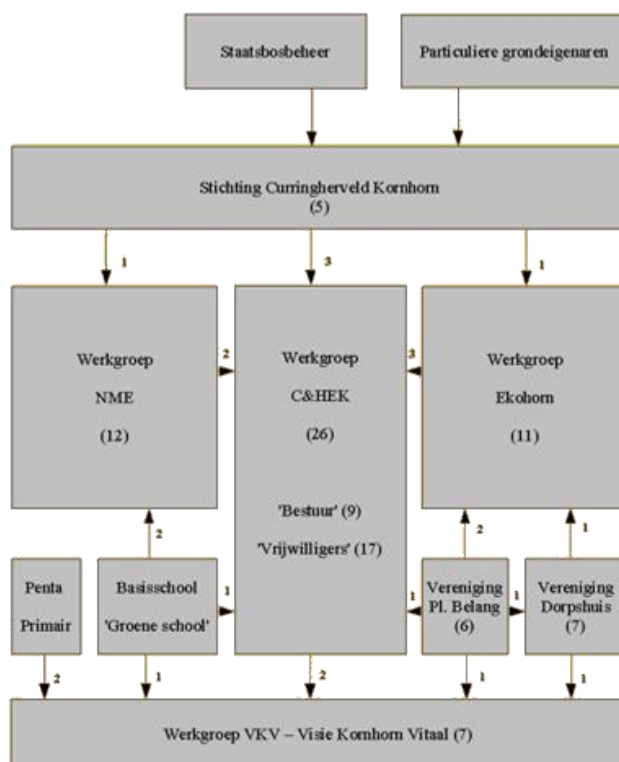
In figuur 3 is het organigram van Stichting Curringherveld Kornhorn weergegeven.

Figuur 3 Organigram Stichting Curringherveld Kornhorn

C&HEK, 2012b

In een groter verband geven C&HEK c.q. de stichting Curringherveld mede uitvoering aan het dorpsvernieuingsplan Visie Kornhorn Vitaal (VKV), dat in 2003 werd opgesteld. In dit plan werken vele partijen samen aan de realisatie van een Multifunctioneel Centrum (MFC) voor het dorp en de verdere ontwikkeling van het Curringherveld. Hierin wordt duidelijk dat er een samenhangend dorpsnetwerk ('Ekoweb') aanwezig is. In figuur 4 is deze 'Ekoweb' weergegeven. (C&HEK, 2012b)

Figuur 4 Overzicht 'Ekoweb' Curringherveld Kornhorn

C&HEK, 2012b

Round tables

Het doel van een Round Table is het voor geïnteresseerde personen of organisaties mogelijk maken om over een onderwerp te discussiëren en aanbevelingen te doen aan de beleidsmakers. (Konisky, Beierle, 2001)

Tijdens een Round Table is meestal een kleine groep mensen aanwezig van niet meer dan 25 mensen. Deze mensen vertegenwoordigen verschillende groepen met verschillende meningen, zoals de beleidsmakers, geïnteresseerde organisaties en geïnteresseerde burgers. Tijdens een Round Table is er geen hiërarchische setting, om een open discussie mogelijk te maken. De procedures worden meestal bepaald door de deelnemers aan een Round Table. Het is niet de bedoeling om tijdens een Round Table beslissingen te maken, maar vanwege het directe contact met de beleidsmakers is het wel mogelijk deze te beïnvloeden. (Konisky, Beierle, 2001)

Collaborative (Watershed) Management

Het doel van Collaborative (Watershed) Management is het voor overheden, managers en beheerders mogelijk te maken samen te werken met veel verschillende stakeholders met verschillende meningen. Bij deze vorm van samenwerking wordt meestal samen gewerkt tussen vertegenwoordigers van de beleidsmakers, lokale bedrijven, natuurverenigingen en andere lokale verenigingen en mensen uit de lokale bevolking. (Konisky, Beierle, 2001)

Het proces van het Collaborative (Watershed) Management wordt niet van te voren vastgelegd, maar wordt bepaald tijdens de eerste vergadering. Door op deze manier het proces vast te leggen, wordt er rekening gehouden met de verlangens van de aanwezigen. Bij Collaborative (Watershed) Management ligt de focus vooral op uitvoerende of actieve management en daarnaast op het overdragen van beslissingen maken, van beleidsmakers naar een groep stakeholders die samen werken met de beleidsmakers. (Konisky, Beierle, 2001)

3.6 Overzicht resultaten literatuuronderzoek

Tabel 4 geeft een overzicht van de resultaten uit de literatuurstudie. Deze vormen van samenwerking zijn uitgezet tegenover categorieën. Deze categorieën komen voort uit de enquêtes en interviews. In het overzicht wordt aangegeven bij welke categorieën deze vormen van samenwerking toepasbaar zijn. In deze tabel komt naar voren dat Collaborative (Watershed) Management toepasbaar is op de meeste onderwerpen en actieve betrokkenheid. Het 'Open Huis' is het minst toepasbaar, gevolgd door 'Themafestival', 'De Groenste School van Nederland' en 'IVN projecten'.

Tabel 4 Overzicht van de resultaten uit de literatuurstudie, uit het onderzoek naar het verbeteren van de samenwerking tussen lokale gemeenschap Bakkeveen bij Landgoed de Slotplaats, uitgezet tegenover de categorieën uit de enquêtes en interviews.

	Onderwerpen								Actieve betrokkenheid			
	Georganiseerde Activiteiten	Samenwerking voorlichting	Samenwerking educatie	Samenwerking beheer	Samenwerking recreatie	Samenwerking communicatie	Samenwerking beleid	Routes	Inspraak	Meepraten	Meedoen/-organiseren	Beslissingen nemen
Lokale gemeenschap van Bakkeveen												
Bronmethodiek	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Drietrapsraket	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓
E-participatie	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		
Open huis							✓		✓			
Praatcafé	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		
Themafestival				✓			✓		✓			
Study Circles				✓			✓		✓	✓		
Citizens Jury		✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓		
Organisaties												
De Groenste School van Nederland	✓		✓								✓	
IVN projecten	✓		✓								✓	
Lokale gemeenschap van Bakkeveen en organisaties												
Werkgroepen	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Round Tables		✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓		
Collaborative (Watershed) Management	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Tabel 5 geeft een overzicht van de beoordeling van de verschillende vormen van samenwerking. Hierin is te zien dat het hoogst gescoord is door Bronmethodiek en Werkgroepen (beide 8 punten), gevolgd door Praatcafé en Collaborative (Watershed) Management (beide 7 punten). Open Huis en Themafestival hebben het laagst gescoord in deze beoordeling; beide 3 punten.

Tabel 5 Overzicht van de vormen van samenwerking, uit het onderzoek naar het verbeteren van de samenwerking tussen lokale gemeenschap en lokale organisaties van Bakkeveen, Beheereenheid Noordenveld en Districtscommissie Friesland, uitgezet tegenover de criteria van de gewenste situatie uit de enquêtes en interviews.

	Georganiseerde activiteiten	Samenwerking in recreatie	Inspraak	Meepraten	Meedoen/ - organiseren	Mogelijkheid voor toezicht	Mogelijkheid voor aansturing	Vergroten actieve betrokkenheid	Totaalscore
Bronmethodiek	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8
Drietrapsraket	✓	✓	✓	✓		✓		✓	6
E-participatie	✓	✓	✓	✓		✓	✓		6
Open huis			✓			✓	✓		3
Praatcafé	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	7
Themafestival			✓			✓	✓		3
Study Circles			✓	✓		✓	✓	✓	5
Citizens Jury		✓	✓	✓		✓	✓	✓	6
De Groenste School van Nederland	✓				✓		✓	✓	4
IVN projecten	✓				✓		✓	✓	4
Werkgroepen	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8
Round Tables		✓	✓	✓		✓	✓	✓	6
Collaborative (Watershed) Management	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	7

4. Discussie

4.1 Enquête

Resultaten aanwezigheid

In dit onderzoek komt naar voren dat wandelen en fietsen de meest voorkomende redenen zijn om naar Landgoed de Slotplaats te komen. Andere activiteiten, zoals de hond uit laten en hardlopen, worden veel minder als reden genoemd. Deze opvallendheden komen ook in de onderzoeken van Hofsink et al. (2007) en Boer (2010) naar voren; mensen komen vooral naar natuurgebieden om te wandelen en te fietsen, minder vanwege andere activiteiten. Volgens Niet et al (2006) en Boer (2010) kan dit worden verklaard, doordat wandelen en fietsen van oudsher de populairste activiteiten in Nederland zijn, vooral in buitengebieden (Boer, 2010).

Resultaten actieve betrokkenheid

Uit de resultaten komt naar voren dat er onder de geënquêteerden, met betrekking tot actieve betrokkenheid, vooral behoefte is aan 'inspraak' en 'meepraten' en het minst aan 'beslissingen nemen'. Dit blijkt ook uit het onderzoek van Bakker et al. (2007) "Het grootste deel wil wel op de één of andere manier betrokken zijn/worden bij natuurplannen, maar vooral via het geïnformeerd worden of door mee te denken met de plannen in de eigen woonomgeving." Deze mate van actieve betrokkenheid wordt ondersteund en verklaard door verschillende onderzoeken, waarin wordt aangegeven dat er vaak wel draagvlak is voor natuur, maar veel mensen niet bereid zijn om offers te brengen ten behoeve van de natuur of actief zijn in vrijwilligerswerk voor de natuur (Bervaes et al, 1997; Boer & Schulting, 2002; Levelink & Nijhoff, 2004).

4.2 Interviews

Organisaties

Uit de resultaten blijkt dat bijna alle organisaties graag willen samenwerken met Natuurmonumenten. De onderwerpen waarbij deze organisaties willen samenwerken verschillen per organisatie. Dat organisaties willen samenwerken met natuurorganisaties wordt ook gezien bij andere organisaties. Zo wordt er door scholen steeds meer gedaan op het gebied van natuur. De reden hiervoor is dat er vanuit de samenleving steeds meer gesproken wordt over een duurzame samenleving, waarbij men het ook belangrijk vindt dat er gezorgd wordt voor meer bewustwording en betrokkenheid onder kinderen. Dit wordt dan ook vaak tijdens de lessen op school behandeld. (NME, 2012)

Ook voor verenigingen wordt het steeds belangrijker om (lokale) samenwerkingsverbanden te hebben. Sportverenigingen bijvoorbeeld, kunnen tegenwoordig nauwelijks nog bestaan zonder (lokale) samenwerkingsverbanden. Dit is niet alleen om een sterke, gezonde vereniging te worden, maar ook om invulling te geven aan de maatschappelijke rol die steeds vaker van verenigingen verwacht wordt. Verder kunnen door een lokale samenwerking onverwachte mogelijkheden ontstaan; bijvoorbeeld op het gebied van faciliteiten en financiën. (KNLTB, 2012)

Natuurmonumenten

Natuurmonumenten geeft aan samen te willen werken met de lokale gemeenschap van Bakkeveen, tot aan het niveau van samen beslissingen nemen toe. Echter, Beheereenheid Noordenveld geeft ook

aan sturing te willen geven bij eventuele vormen van samenwerking. Als er een vorm van samenwerking opgezet wordt, waarbij het mogelijk is voor de lokale gemeenschap van Bakkeveen om mee te mogen beslissen, zal de Beheereenheid Noordenveld een deel van die sturing uit handen moeten geven.

4.3 Literatuurstudie

De gevonden vormen van samenwerking uit de literatuurstudie, die het beste binnen de criteria van de onderzoekseenheden passen, worden hieronder bediscussieerd.

Bronmethodiek

Volgens de criteria van de onderzoekseenheden past deze vorm van samenwerking in het vergroten van de betrokkenheid van de lokale gemeenschap van Bakkeveen. Echter, hoewel 'opzet en uitvoerbaarheid' geen criterium is binnen dit onderzoek, kan het opzetten en uitvoeren van deze methode wel veel tijd en inzet kosten. Met name in het werven van interviewers uit de, niet voor niets genoemde, moeilijk bereikbare doelgroep en het geven van een training aan hen.

Praatcafé

Hoewel deze vorm van samenwerken zich vooral leent voor de mensen uit de lokale gemeenschap van Bakkeveen, kan deze vorm van samenwerking ook toepasbaar zijn voor lokale organisaties. Hiermee zouden naast mensen uit de lokale gemeenschap van Bakkeveen, verschillende organisaties uitgenodigd kunnen worden om over bepaalde stellingen (inzichten, discussiepunten, ideeën etc.) mee te praten.

Werkgroepen

Deze vorm van samenwerking past zeer goed binnen de criteria van de onderzoekseenheden. Echter, hoewel 'opzet en uitvoerbaarheid' geen criterium in dit onderzoek is, kan het opzetten en uitvoeren van deze vorm van samenwerking wel veel tijd (en inzet) kosten. Daarnaast is deze vorm van samenwerking alleen opgezet en uitgevoerd bij een nieuw aangekocht gebied, terwijl Landgoed de Slotplaats een al bestaand natuurgebied is. Ook is het nodig om van te voren goed te overwegen of het uit handen geven van een deel van de verantwoordelijkheden wel iets is wat Natuurmonumenten wil doen. Bij de uitvoering van deze vorm van samenwerking gaat namelijk een deel van deze verantwoordelijkheden naar de verschillende werkgroepen.

Collaborative (Watershed) Management

Hoewel deze vorm van samenwerking de actieve betrokkenheid van de lokale gemeenschap en de lokale organisaties van Bakkeveen zeer kan vergroten, is de mogelijkheid om toezicht te houden op het proces beperkt, doordat er met verschillende stakeholders wordt gewerkt. Hier zouden echter duidelijke regels over gemaakt kunnen worden tijdens de invulling van het proces, op de eerste vergadering. Wel is deze vorm van samenwerking tot nu toe alleen uitgevoerd door overheden bij het managen van stroomgebieden. Daarnaast is het ook nodig om van te voren goed te overwegen of het uit handen geven van een deel van de verantwoordelijkheden wel iets is wat Natuurmonumenten wil doen. Bij de uitvoering van deze vorm van samenwerking gaat namelijk een deel van deze verantwoordelijkheden naar de verschillende stakeholders.

E-Participatie

Hoewel deze vorm van samenwerking niet als één van de beste vormen van samenwerking binnen de criteria past, zou deze vorm van samenwerking toch goed kunnen zijn om te gebruiken. Met deze vorm van samenwerking is het namelijk heel goed mogelijk om passieve betrokkenheid te creëren en te onderhouden. Deze passieve betrokkenheid zou gebruikt kunnen worden als opstap richting een actieve betrokkenheid.

5. Conclusie

Hieronder wordt de conclusie per onderzoeksvraag besproken.

- Wat is de huidige en gewenste situatie van de lokale gemeenschap en lokale organisaties van Bakkeveen, de Beheereenheid Noordenveld en de Districtscommissie Friesland met betrekking tot de betrokkenheid bij het beleid en beheer van Landgoed de Slotplaats?

Lokale gemeenschap van Bakkeveen

Op dit moment komen de mensen uit de lokale gemeenschap gemiddeld 32 keer per jaar (uitgezonderd extremen 14 keer per jaar) naar Landgoed de Slotplaats, waarvan zij vooral naar het landgoed komen om te wandelen (77%) en om te fietsen (48%).

Op dit moment is de gemiddelde betrokkenheid bij Landgoed de Slotplaats best laag. Dit is te zien aan de lage gemiddelden in het meedoen aan georganiseerde activiteiten (1.56 keer op een schaal van 1 tot 10), het op eigen initiatief doorgeven van ideeën en opmerkingen (1.70 keer op een schaal van 1 tot 10) en het meehelpen bij activiteiten en/of werkzaamheden (1.53 keer op een schaal van 1 tot 10). Ook hebben maar 4 mensen aangegeven nu al (actief) betrokken te zijn bij het beheer, communicatie, recreatie en beleid van Landgoed de Slotplaats.

Ook in de gewenste situatie blijven de gemiddelden in verhouding op een schaal van 1 tot 10 laag; 2.35 bij het deelnemen aan georganiseerde activiteiten, 2.09 bij het op eigen initiatief doorgeven van ideeën en opmerkingen en 2.05 bij het helpen bij activiteiten en/of werkzaamheden. Echter, de gemiddelden bij al deze onderdelen gaan ten opzichte van de huidige situatie wel omhoog. Er kan dus gezegd worden dat de lokale gemeenschap van Bakkeveen zich in de toekomst meer betrokken wil voelen bij Landgoed de Slotplaats. Hierbij hebben ook een aantal mensen aangegeven in de toekomst graag actief betrokken te willen zijn door inspraak te hebben (20 mensen), mee te praten (20 mensen), mee te doen/ -organiseren (9 mensen) en door beslissingen te nemen (5 mensen), in een vorm van samenwerking over de onderwerpen recreatie (26 mensen), beheer (20 mensen), beleid (18 mensen) en communicatie (15 mensen) .

Beheereenheid Noordenveld

Op dit moment is Beheereenheid Noordenveld vooral het aanspreekpunt voor de lokale gemeenschap van Bakkeveen als er klachten zijn, vaak met betrekking tot het beheer. In de toekomst zou de Beheereenheid echter graag in plaats van klachten, meer ideeën en opmerkingen willen ontvangen en actief willen samenwerken met de lokale gemeenschap. De Beheereenheid wil graag een aansturende rol hebben in het vormen van samenwerkingsverbanden.

Districtscommissie Friesland

Op dit moment is de Districtscommissie Friesland nog niet direct betrokken bij Landgoed de Slotplaats, maar alleen in het algemeen voor heel Friesland. Hoewel de Districtscommissie zich voornamelijk met haar taken wil blijven richten op leden van Natuurmonumenten (zowel nu als in de toekomst), zouden zij wel toezichthouder willen zijn bij vormen van samenwerking tussen Natuurmonumenten en de lokale gemeenschap van Bakkeveen (inclusief lokale organisaties). Tevens willen zij zich dan ook ontfemen over de vrijwilligers van Landgoed de Slotplaats. Bijvoorbeeld door middel van het organiseren van vrijwilligersfeestjes en persoonlijke belangstelling.

Lokale organisaties

Op dit moment werken, op de Survivalclub na, alle organisaties samen met Natuurmonumenten in Landgoed de Slotplaats. Van het alleen mee doen aan activiteiten tot aan het samenwerken in beheer(plannen). Alle organisaties hebben aangegeven in de toekomst graag te willen (blijven) samenwerken met Natuurmonumenten in Landgoed de Slotplaats. Hiervan hebben een aantal organisaties ook aangegeven graag meer samen te willen werken. In de gewenste situatie zouden alle organisaties graag meer willen samen doen en -organiseren en zouden zij over het algemeen meer willen samenwerken in 'georganiseerde activiteiten'.

- Welke vormen van samenwerking zijn er en aan welke criteria voldoen ze?

In tabel 5 zijn alle vormen van samenwerking aangegeven met daarbij de criteria waaraan ze voldoen.

- Welke vormen van samenwerking zijn het beste voor de samenwerking tussen de lokale gemeenschap en lokale organisaties van Bakkeveen, de Beheereenheid Noordenveld en de Districtscommissie Friesland?

Uit tabel 5 komen, aan de hand van de hoogste scores, de volgende vormen van samenwerking tussen de lokale gemeenschap en lokale organisaties van Bakkeveen, de Beheereenheid Noordenveld en de Districtscommissie Friesland als beste naar voren:

- Bronmethodiek

Deze vorm van samenwerking voldoet aan de criteria van de onderzoekseenheden en kan voor allerlei onderwerpen gebruikt worden. Daarnaast is deze vorm van samenwerking geschikt om wensen en verwachtingen uit moeilijk bereikbare doelgroepen in kaart te brengen.

- E-participatie

Deze vorm van samenwerking kan voor allerlei onderwerpen gebruikt worden om mensen te informeren en informatie mee uit te wisselen.

- Praatcafé

Deze vorm van samenwerking is voor zowel de lokale gemeenschap van Bakkeveen als de lokale organisaties te gebruiken. Daarbij is er ook direct contact tussen Natuurmonumenten en de lokale gemeenschap en lokale organisaties.

- Werkgroepen

Deze vorm van samenwerking biedt alle onderzoekseenheden de mogelijkheid actief samen te werken in een proces en de betrokkenheid bij Landgoed de Slotplaats zeer te vergroten.

- Collaborative (Watershed) Management

Deze vorm van samenwerking biedt alle onderzoekseenheden de mogelijkheid actief samen te werken in een proces en de betrokkenheid bij Landgoed de Slotplaats zeer te vergroten.

6. Aanbevelingen

Dit onderzoek is vooral gericht op actieve betrokkenheid in Bakkeveen, niet op passieve betrokkenheid. Hoewel de aanbeveling gericht is op het vergroten van de actieve betrokkenheid en het verbeteren van de samenwerking, is het belangrijk ook rekening te blijven houden met de passieve betrokkenheid.

Uit het onderzoek komt naar voren dat de lokale gemeenschap en de lokale organisaties in Bakkeveen graag meer betrokken willen zijn en meer willen samenwerken met Natuurmonumenten.

Lokale gemeenschap van Bakkeveen

De lokale gemeenschap van Bakkeveen heeft aangegeven meer betrokken te willen zijn in de toekomst en in de gewenste situatie meer inspraak te hebben bij onderwerpen en mee te kunnen praten over onderwerpen. Om de actieve betrokkenheid in Bakkeveen te vergroten, wordt Natuurmonumenten aanbevolen hier gehoor aan te geven; door bij plannen en/of wijzigingen in beheer, communicatie, recreatie en beleid de lokale gemeenschap van Bakkeveen meer inspraak en ruimte te geven om mee te praten. Meer samenwerking zou gevonden kunnen worden met de onderwerpen 'georganiseerde activiteiten' en 'recreatie'. De lokale gemeenschap van Bakkeveen heeft vooral bij deze onderwerpen aangegeven meer te willen samenwerken met Natuurmonumenten. Ook hiermee kan de actieve betrokkenheid in Bakkeveen bij Landgoed de Slotplaats vergroot worden.

Lokale organisaties

Alle organisaties hebben aangegeven samen te willen (blijven) werken met Natuurmonumenten, vooral door meer samen te doen en te organiseren. Om de (actieve) betrokkenheid en samenwerking met lokale organisaties te bevorderen wordt het Natuurmonumenten aanbevolen ook hier gehoor aan te geven en dit te combineren met de andere behoefte in de gewenste situatie van de lokale organisaties: meer samenwerking in georganiseerde activiteiten. Door gezamenlijk activiteiten te organiseren kan ook de betrokkenheid van de lokale gemeenschap vergroot worden, door hen als deelnemers bij de activiteiten te betrekken.

Literatuurstudie

Naast bovenstaande resultaten zijn uit de literatuurstudie in dit onderzoek ook verschillende vormen van samenwerking gevonden die toepasbaar zijn voor Natuurmonumenten in Bakkeveen. Hierbij is gekeken naar welke vormen van samenwerking het beste passen in de gehele gemeenschap, inclusief de lokale organisaties. Hierbij is niet gekeken naar een specifieke doelgroep.

Bronmethodiek

Hoewel deze vorm van samenwerking voldoet aan de criteria van de onderzoekseenheden, wordt Natuurmonumenten aanbevolen eerst onderzoek te doen naar de haalbaarheid van deze methode: zijn mensen uit de (moeilijk) bereikbare doelgroepen bereid andere mensen te interviewen voor Natuurmonumenten en wegen de eventuele resultaten op tegen de tijd en inzet die nodig is voor het opzetten en uitvoeren van deze methode.

E-participatie

Hoewel deze vorm van samenwerking alleen de mogelijkheid geeft informatie te verschaffen en eventueel uit te wisselen, wordt het Natuurmonumenten wel aanbevolen deze vorm van samenwerking in te zetten en te gebruiken in Bakkeveen. Natuurmonumenten kan hiermee namelijk de passieve betrokkenheid in Bakkeveen onderhouden en deze als opstap gebruiken om actieve betrokkenheid te vergroten; door mensen op de hoogte te brengen van nieuwtjes en wetenswaardigheden en hen te prikkelen een mening te vormen. Door deze vorm van samenwerking te combineren met andere vormen van samenwerking, kan deze mening geuit worden in vormen van actieve betrokkenheid. Bijvoorbeeld door mensen de gelegenheid te geven inspraak te hebben en mee te kunnen praten over de onderwerpen van nieuwtjes en wetenswaardigheden.

Het wordt Natuurmonumenten wel aanbevolen ook onderzoek te doen naar het gebruik van social media in Bakkeveen, hoeveel betrokkenheid er gecreëerd kan worden, welk soort social media gebruikt kan worden en of het gebruik van social media überhaupt een toegevoegde waarde heeft in Bakkeveen.

Praatcafé

Het Praatcafé is een goede vorm van samenwerking om de lokale gemeenschap van Bakkeveen meer te betrekken bij Landgoed de Slotplaats. Beheereenheid Noordenveld kan hierin hun 'aansturende' rol vervullen door zelf als leider aan de verschillende tafels te zitten en de lokale gemeenschap onderwerpen en discussiepunten voor te leggen die betrekking hebben op het landgoed. Hierdoor kan de beheereenheid direct op de discussies en stellingen reageren en onderhoudt tevens het contact met de lokale gemeenschap. Als deze vorm van samenwerking regelmatig wordt toegepast, wordt ook aangeraden de Districtscommissie Friesland met enige regelmaat hieraan deel te laten nemen. De Districtscommissie kan op die manier ook de verstandhoudingen tussen de lokale gemeenschap van Bakkeveen en Natuurmonumenten van dichtbij zien en aandachtspunten binnen de samenwerking meenemen voor een evaluatie. Deze vorm van samenwerking is ook toepasbaar voor lokale organisaties.

Werkgroepen

Deze vorm van samenwerking kan de actieve betrokkenheid van en samenwerking met de lokale gemeenschap en de lokale organisaties bij Landgoed de Slotplaats zeer vergroten; er kunnen namelijk verschillende werkgroepen opgezet worden voor beheer, educatie, communicatie, recreatie, etc. waarin de lokale organisaties en vrijwilligers uit de lokale gemeenschap samen kunnen werken. Hierin krijgt iedere werkgroep eigen taken en verantwoordelijkheden bij de uitvoer van dat onderwerp; vrijwilligers en basisscholen kunnen bijvoorbeeld binnen de werkgroep Educatie verschillende activiteiten organiseren voor kinderen. Hierin zou Beheereenheid Noordenveld de rol van formeel beheerder en/of dagelijks beheerder kunnen nemen voor sturing in het proces en zou Districtscommissie Friesland een werkgroep kunnen zijn die toezicht op de samenwerking houdt.

Het wordt Natuurmonumenten echter wel aanbevolen, voor zij deze vorm van samenwerking toepassen in Bakkeveen, eerst goed te overwegen of zij eventuele verantwoordelijkheden op het gebied van beheer, educatie, communicatie, recreatie, etc. uit handen willen geven. Mocht de

beslissing vallen dit wel te doen, wordt het Natuurmonumenten aanbevolen onderzoek te doen naar de mogelijkheden en de opzet van deze vorm in Bakkeveen: welke werkgroepen kunnen worden opgezet in Bakkeveen, welke taken en verantwoordelijkheden krijgen deze werkgroepen en hoeveel tijd en inzet is er nodig bij het opzetten van werkgroepen.

Collaborative (Watershed) Management

Deze vorm van samenwerking kan de actieve betrokkenheid van en samenwerking tussen de lokale gemeenschap en de lokale organisaties bij Landgoed de Slotplaats zeer vergroten; men mag in deze vorm van samenwerking namelijk ook mee beslissen. Echter, deze vorm van samenwerking is vooral gericht op samenwerking tussen verschillende stakeholders; mensen met eigen belangen en eigen verantwoordelijkheden. Dit houdt voor Natuurmonumenten in dat zij met mensen te maken krijgen die vanuit hun eigen belang en met eigen verantwoordelijkheden aan een proces werken. Er zal binnen dit proces voor Natuurmonumenten minder toezicht en sturing zijn in de uitvoer van werkzaamheden. Het wordt daarom Natuurmonumenten aanbevolen, voor zij deze vorm toepassen, goed te overwegen of Natuurmonumenten 'de macht van' beslissingen nemen en toezicht houden wel gedeeltelijk uit handen wil geven. Mocht de beslissing vallen dit wel te doen, wordt het Natuurmonumenten aanbevolen onderzoek te doen naar de mogelijkheden en de opzet van deze vorm van samenwerking in Bakkeveen: met welke stakeholders kan worden samengewerkt en wil men samenwerken, welke taken en verantwoordelijkheden krijgen de verschillende partijen (ook Natuurmonumenten zelf) binnen het samenwerkingsproces, hoeveel tijd en inzet is er nodig bij het opzetten van deze vorm van samenwerking.

Literatuurlijst

Actiegroep Red ons Bos, Stichting bewonersbelangen Hatertse en Overasseltse Vennen, Stichting de Woudreus, Stichting de Bomenridders, Stichting Groen Weert, DPS, (2011). *Massale bomenkap bedreigt Nederlands bos*, <http://redonsbos.blogspot.com/> maart 2012.

Alles over Marktonderzoek. (2012). *Steekproef algemeen*. Geraadpleegd in juli 2012 van <http://www.allesovermarktonderzoek.nl/steekproef-algemeen/>

Bakker, H.C.M. de, Koppen, van C.S.A. & J. Vader, 2007. *Het groene hart van burgers; Het maatschappelijk draagvlak voor natuur en natuurbeleid*. Wageningen, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WOt-rapport 47. P70.

Berg, van den G.M. (1988). *Principals voor beginners*. Rijksuniversiteit Leiden. P3-4

Berg, van den O., Dooren, van E. (2012). *Hoe tevreden is uw klant? Het meten van klanttevredenheid*. Kluwer bv, Deventer. P21

Bercken, van den J.H.L., Voeten, M.J.M. (2002). *Variantieanalyse. De GLM-benadering*. Wolters-Noordhoff bv Groningen/Houten. P25

Bervaes, J.C.A.M., Buijs, A.E., Filius, P., Volker, C.M. (1997). *Draagvlak voor natuur? Peiling bij het publiek en maatschappelijke organisaties*. Natuurverkenning '97, achtergronddocument 4, Wageningen: DLO-Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, DLO-Staring Centrum.

Boer, de T.A. (2010). *Waardering en recreatief gebruik van Nationale Landschappen door haar bewoners*. Wageningen, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WOt-werkdocument 219. P10

Boer, de T.A., Schulting, R. (2002). *Zorg(en) voor natuur, draagvlak voor natuur en natuur beleid in 2001*. Alterra-rapport 453, Wageningen: Alterra Research Instituut voor de Groene Ruimte.

Buijs, A.E. (2009). Protest door betrokkenheid: de draagvlakmatrix als denkmodel om maatschappelijk protest te begrijpen, In: Elands, B.H.M. & E. Turnhout (red.), *Burgers, beleid en natuur: tussen draagvlak en betrokkenheid*, WOt rapport 9, Wageningen UR.

Centraal Bureau voor Statistiek (CBS). (2011). *Gemeente op maat, Opsterland*. Centraal Bureau voor Statistiek, Den Haag/Heerlen, 2011.

CBS, PBL, Wageningen UR (2012). Ledenaantal particuliere natuur- en milieu-organisaties, 1989 – 2011 (indicator 1281, versie 09, 31 januari 2012). www.compendiumvoordeleefomgeving.nl. CBS, Den Haag, Planbureau voor de Leefomgeving, Den Haag/Bilthoven en Wageningen UR, Wageningen.

Cylex. (2012). *Bedrijvengids*. Geraadpleegd in augustus 2012. <http://www.cylex-bedrijvengids.nl/bakkeveen/>

C&HEK. (2012a). *Historie C&HEK en Stichting Curringherveld*. Geraadpleegd in augustus 2012 van <http://www.cenhek.nl/>

C&HEK. (2012b). *Werkgroepen*. Geraadpleegd in augustus 2012 van <http://www.cenhek.nl/>

De Groenste School van Nederland. (2012). *Databank*. Geraadpleegd in augustus 2012 van <http://www.groensteschool.nl/index2.htm>

Doorewaard, H., Verschuren, P. (2007). *Het ontwerpen van een onderzoek*. Uitgeverij Lemma, Den Haag 2007. P162.

Doug, A.N.B., Innes, C., Micheal, F., Janes, H., Laura, P. (2006). Why do a pilot study? On National Centre for the Replacement, Refinement and Reduction of Animals in Research (NC3R): NC3Rs Experimental. Design Working Group.

Easability.nl. (2008). *Interviews*. Geraadpleegd in mei 2012 van <http://www.easability.nl/interviews.html>

Edelenbos, J., Monnikhof, R.A.H. (2001), *Lokale interactieve beleidsvorming, Een vergelijkend onderzoek naar de consequenties van interactieve beleidsvorming voor het functioneren van de lokale democratie*, Lemma: Utrecht.

Encyclo.nl. (2012). *Samenwerking*. Geraadpleegd in april 2012 van <http://www.encyclo.nl/begrip/samenwerken>

Esthercita79. (2011). *Hoe controleer je de betrouwbaarheid van een website*. Geraadpleegd in juli 2012 van <http://pc-en-internet.infonu.nl/tips-en-tricks/82407-hoe-controleer-je-de-betrouwbaarheid-van-een-website.html>

Hofsink, H.C., Borgstein, M.H. (2007). *Ontspanning in de Winterswijkse Poort: kansen voor ondernemers*. Den Haag, LEI, 2001. P10

Hosmer, D.W., Lemeshow, S., (2000). *Applied logistic regression*. Second edition. John Wiley & Sons Inc.

Huijssing, J. (2011). *Aanhang natuurclubs daalt tot niveau 2000*. Geraadpleegd in maart 2012 van [http://vroegevogels.vara.nl/nieuws-item.167.0.html?&tx_ttnews\[tt_news\]=359200&tx_ttnews\[backPid\]=123&cHash=8c9f99c558601f19a7d0ce3d3830d5d7#](http://vroegevogels.vara.nl/nieuws-item.167.0.html?&tx_ttnews[tt_news]=359200&tx_ttnews[backPid]=123&cHash=8c9f99c558601f19a7d0ce3d3830d5d7#)

Huizing, P. (2010). *Buren van het bos krijgen uitleg over 'achtertuin'*. Friesch Dagblad. 13 december 2010

IERS. (2011). *De voordelen!*. Geraadpleegd in juli 2012 van http://www.digitale-enquête.nl/website-html/voordelen_internet_enquête.htm

It Fryske Gea. (2012). *Mandefjild*. Geraadpleegd in Augustus 2012. <http://www.itfryskegea.nl/Natuurgebied/Mandefjild/>

IVM Veldhoven Vessem. (2012). *Basisschool projecten*. Geraadpleegd in augustus 2012 van http://www.ivn.nl/detail_page.phtml?&username=guest@ivn.nl&password=9999&groups=IVN&banner=8&province=BR®ion=veldhoven&relevance=ALL&page=veldhoven_proj_basissch

Knowledge base. (2006). *Descriptive statistics*. Geraadpleegd in augustus 2012 <http://www.socialresearchmethods.net/kb/statdesc.php>

Konisky, D. M., Beierle, T. C. (2001). *Innovations in Public Participation and Environmental Decision Making: Examples from the Great Lakes Region*. Society & Natural Resources: An International Journal. 14:9, 815-826

Korzilius, H. (2000a). *De kern van survey-onderzoek*. Van Gorcum&Comp. B.V., 2000. P7-9.

Kragten, R. (2012). *Definities, controlevragen*. Geraadpleegd in mei 2012 van <http://www.qualiteit.nl/deflijst.htm>

Laerd statistics. (2012a). *Mann-Whitney U Test using SPSS*. Geraadpleegd in September 2012 van <https://statistics.laerd.com/spss-tutorials/mann-whitney-u-test-using-spss-statistics.php>

Laerd statistics. (2012b). *One-way ANOVA using SPSS*. Geraadpleegd in september 2012 van <https://statistics.laerd.com/spss-tutorials/one-way-anova-using-spss-statistics.php>

Levelink, P., Nijhoff, P. (2004). *Markt voor natuur*. In: Overbeek, G. & S. Lijmbach, S. (redactie), *Medeverantwoordelijkheid voor natuur*. Wageningen: Wageningen Academic Publishers, pp. 143-164.

Mijnwoordenboek.nl. (2012). *Sleutelwoord*. Geraadpleegd in mei 2012 van <http://www.mijnwoordenboek.nl/vertaal/NL/NL/sleutelwoordb>

Mik, de K. (2005). *We willen geen 'Nieuwe natuur'*. Geraadpleegd in maart 2012 van http://www.nostraverus.com/article/220/we_willen_geen_nieuwe_natuur.html

Minitab. (2012). *Chi-Square Test Assumptions*. Geraadpleegd in september 2012 van <http://www.minitab.com/support/documentation/Answers/Chi-Square%20Test%20Assumptions.pdf>

Natuurmonumenten. (2007). *'Natuurmonumenten Jaarverslag 2007'*. Natuurmonumenten, 's Graveland, 2007. P38 en P58

Natuurmonumenten. (2008a). *'Natuurmonumenten Jaarverslag 2008'*. Natuurmonumenten, 's Graveland, 2008. P56

Natuurmonumenten. (2008b). *'Natuurmonumenten Jaarverslag 2008'*. Natuurmonumenten, 's Graveland, 2008. P37 en P58

Natuurmonumenten. (2009a). *Daling ledenaantal Natuurmonumenten*. Geraadpleegd in maart 2012 van <http://www.natuurmonumenten.nl/content/daling-ledenaantal-natuurmonumenten>

Natuurmonumenten. (2009b). *'Natuurmonumenten Jaarverslag 2009'*. Natuurmonumenten, 's Graveland, 2009. P91

Natuurmonumenten. (2010a). *Zorgen over dalend ledenaantal*. Geraadpleegd in maart 2012 van <http://www.natuurmonumenten.nl/content/zorgen-over-dalend-ledental>.

Natuurmonumenten. (2010b). *'Natuurmonumenten Jaarverslag 2010'*. Natuurmonumenten, 's Graveland, 2010. P86

Natuurmonumenten. (2010c). *Notulen VR79.4, Voortgang positionering*. Natuurmonumenten, 20 november 2010.

Natuurmonumenten. (2010d). *'Natuurmonumenten Jaarverslag 2010'*. Natuurmonumenten, 's Graveland, 2010.P58

Natuurmonumenten. (2010e). *Werken aan natuurlijk bos op de Slotplaats*. Geraadpleegd in maart 2012 van <http://www.natuurmonumenten.nl/content/werken-aan-natuurlijk-bos-op-de-slotplaats>

Natuurmonumenten. (2011a). *Notulen SB/VR80 februari 2011*. Natuurmonumenten, 12 februari 2011.

Natuurmonumenten. (2011b). *Notulen VR82.5, Voortgang het Nieuwe Natuurmonumenten*. 12 november 2011

Natuurmonumenten. (2012a). *Over de Districtscommissies*. Geraadpleegd in maart 2012 van <http://www.natuurmonumenten.nl/content/over-de-districtscommissies>

Natuurmonumenten. (2012b). *Districtscommissie Friesland*. Geraadpleegd in maart 2012 <http://www.natuurmonumenten.nl/dcfriesland>

Natuurmonumenten. (2012c). *Landgoed Haarzuilens*. Geraadpleegd in mei 2012 van <http://www.natuurmonumenten.nl/haarzuilens>

Natuurmonumenten. (2012d). *Slotplaats*. Geraadpleegd in Augustus 2012. <http://www.natuurmonumenten.nl/content/slotplaats?gclid=CliezZGm-7ECFcQNfAod9mwABg>

Niet, de R., Sollart, K.M., Overbeek, M.M.M, (2006). *Natuur en mens; Achtergrond document bij de natuurbalans 2006*. Wageningen, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WOt-werkdocument 46. P11

Plooi, F. (2011). *Onderzoek doen, een praktische inleiding in onderzoeksvaardigheden*. Pearson Education Benelux, 2008. P66-68

Prodemos. (2012a). *Bronmethodiek*. Geraadpleegd in augustus 2012 van <http://www.participatiewijzer.nl/Alle-methodes/BRONMETHODIEK>

Prodemos. (2012c). *Drietrapsraket*. Geraadpleegd in augustus 2012 van <http://www.participatiewijzer.nl/Alle-methodes/DRIETRAPSRAKET>

Prodemos. (2012d). *E-participatie*. Geraadpleegd in augustus 2012 van <http://www.participatiewijzer.nl/Alle-methodes/E-PARTICIPATIE>

Prodemos. (2012e). *Open huis*. Geraadpleegd in augustus 2012 van <http://www.participatiewijzer.nl/Alle-methodes/OPEN-HUIS>

Prodemos. (2012f). *Praatcafe*. Geraadpleegd in augustus 2012 van <http://www.participatiewijzer.nl/Alle-methodes/PRAATCAFE>

Prodemos. (2012g). *Themafestival*. Geraadpleegd in augustus 2012 van <http://www.participatiewijzer.nl/Alle-methodes/THEMAFESTIVAL>

Provincie Drenthe. (2008). Kenmerk:, N003-4587480IGO-mfv-V02, *Plan van aanpak Mantingerzand en- bos*. Provincie Drenthe, 2008. P6

- Raosoftware. (2012). *Bereken de steekproefgrootte*. Geraadpleegd in april 2012 van www.journalinks.be/steekproef
- Reulink, N., Lindeman, L. (2005). Dictaat kwalitatief onderzoek. College 23 november 2005. P13
- Samenwerkingsverband Nationale Parken. (2012). *OverlegOrgaan (OO)*. Geraadpleegd in mei 2012 van www.nationaalpark.nl/documents/orphan-pages/overlegorgaan.xml?lang=nl
- Santegoets, J. (2011a). Onverwachte ontmoetingen op de groene participatieladder. Van Hall Larenstein, Leeuwarden, 2011.
- Santegoets, J. (2011b). Onverwachte ontmoetingen op de groene participatieladder. Van Hall Larenstein, Leeuwarden, 2011. P24-25
- Santegoets, J. (2011c). Onverwachte ontmoetingen op de groene participatieladder. Van Hall Larenstein, Leeuwarden, 2011. P29
- Saunders, M., Lewis, P., Thornhill, A. (2004). *Methoden en Technieken Van Onderzoek*. Pearson Education Benelux bv., Amsterdam, P 56
- Scholen met Succes. (2012). *Enquêtes*. Geraadpleegd in mei 2012 van <http://www.scholenmitsucces.nl/informatiecentrum/e/enquetes>
- Snip, M. (2012). *Verslag schouw Slotplaats Natuurmonumenten*. Geraadpleegd in juli 2012 van <http://www.bakkeveen.nl/item/4835/Verslag-schouw-Slotplaats-Natuurmonumenten.html>
- Staatsbosbeheer. (2012). *Koningsdiep*. Geraadpleegd in Augustus 2012. <http://www.staatsbosbeheer.nl/Natuurgebieden/Koningsdiep.aspx>
- Statistics Solutions. (2011). *Visual Analogue Scale (VAS)*. Geraadpleegd in mei 2012 van <http://www.statisticssolutions.com/resources/directory-of-survey-instruments/visual-analogue-scale-vas>
- Survey-onderzoek.nl. (2012). *Wat is survey-onderzoek*. Geraadpleegd in maart 2012 van <http://www.survey-onderzoek.nl/survey.html>
- The Jefferson Centre. (2011). *Citizens Jury Process*. Geraadpleegd in September 2012 van http://www.jefferson-center.org/index.asp?Type=B_BASIC&SEC=%7B2BD10C3C-90AF-438C-B04F-88682B6393BE%7D
- The Mathbeans Project. (2012). *The Chi Square Statistic*. Geraadpleegd in September 2012 van <http://math.hws.edu/javamath/ryan/ChiSquare.html>
- Torensma, M. (2010). *Buren van het bos krijgen uitleg over 'achtertuin'*. Friesch Dagblad, 13 december 2010.
- Turnhout, E., Elands, B.H.M. (2009), Draagvlak en betrokkenheid bij burgers, In: Elands, B.H.M. & E. Turnhout (red.), *Burgers, beleid en natuur: tussen draagvlak en betrokkenheid*, WOt rapport 9, Wageningen UR.

Verhoeven, N. (2007). *Wat is onderzoek? Praktijkboek methoden en technieken voor het hoger onderwijs*. Den Haag: Boomonderwijs.

Vogelzang. (2005). *Hardleers, dom en arrogant*. Ingezonden brief (<http://woudreus.nl/new/wp-content/uploads/Hardleersdomenarrogant26-05-20051.pdf>)

Vries, de M., Hanswijk Pennink, van I. (2012). *City strategy. Het ontwikkelen van een robuuste toekomststrategie voor stad en regio*. Uitgeverij Eburon, Delft. P191

Vroege Vogels. (2009). *Persbericht: Vroege Vogels Parade 2009*. Geraadpleegd in maart 2012 van http://vroegevogels.vara.nl/nieuws-item.167.0.html?&tx_ttnews%5Btt_news%5D=351646&tx_ttnews%5BbackPid%5D=123&cHash=8ab0c3ebb6ac2f114176ef20124cc921

Vroege Vogels. (2010). *Persbericht: Groen aanhang daalt onder 4 miljoen*. Geraadpleegd in maart 2012 van http://vroegevogels.vara.nl/nieuws-item.167.0.html?&tx_ttnews%5Btt_news%5D=355805&tx_ttnews%5BbackPid%5D=123&cHash=1d37b31ebc52f093c69569be777f69fb

Vroege Vogels. (2011). *Persbericht: Aanhang natuurclubs daalt tot niveau 2000*. Geraadpleegd in maart 2012 van http://vroegevogels.vara.nl/nieuws-item.167.0.html?&tx_ttnews%5Btt_news%5D=359201&tx_ttnews%5BbackPid%5D=264&cHash=58689728c5e91fea5921d686843cd276

Ward, J.H., Jennings, E. (1973). *Introduction to linear models*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall

Woorden-Boek.nl. (2012a). *Voorlichting*. Geraadpleegd in september 2012 van <http://www.woorden-boek.nl/woord/voorlichting>

Woorden-Boek.nl. (2012b). *Educatie*. Geraadpleegd in september 2012 van <http://www.woorden-boek.nl/index.php?woord=educatie>

Zee, van der F. (2012). *Woordenboek onderzoek, methodologie en statistiek, Enquetevragen*. Geraadpleegd in mei 2012 van <http://www.bmooo.nl/enquetevragen>

Bijlagen

Bijlage I Begripsbepaling:

Overlegorgaan: Het Overlegorgaan zorgt voor afstemming en coördinatie tussen grondeigenaren, terreinbeheerders en andere betrokkenen bij Beheers- en Inrichtingsplannen (BIP) (Samenwerkingsverband Nationale Parken, 2012).

Betrokkenheid: In dit onderzoek wordt betrokkenheid gedefinieerd als de mate (intensiteit en frequentie) en de manier van uiten van het zich verbonden voelen met en een gevoel van verantwoordelijkheid hebben over de Slotplaats. Dit kan actief, passief en/of financieel zijn.

Samenwerking: In dit onderzoek wordt samenwerking gedefinieerd als: bijdragen aan een gezamenlijk doel door een optimale afstemming van eigen belangen en die van een ander of van een groep (Encyclo.nl, 2012). Hierbij speelt een hoge mate van betrokkenheid een belangrijke rol.

Vormen van samenwerking: Vormen van samenwerking wordt in dit onderzoek gedefinieerd als door middel van verschillende methoden informatie verstrekken en uitwisselen om de betrokkenheid te vergroten.

Beleid: Beleid wordt in dit onderzoek gedefinieerd als zijnde besluitvormingen omtrent plannen die betrekking hebben op Landgoed Slotplaats. In dit rapport wordt beleid verstaan als beleid over de natuur in Landgoed de Slotplaats. In de onderzoeksvragen omvat beleid alle onderwerpen en niet alleen natuur.

Beheer: Beheer wordt in dit onderzoek gedefinieerd als zijnde het uitvoeren van beleidsplannen. In dit rapport wordt beheer verstaan als beheer over de natuur in Landgoed de Slotplaats. In de onderzoeksvragen omvat beheer alle onderwerpen en niet alleen natuur.

Lokale gemeenschap van Bakkeveen: Als lokale gemeenschap van Bakkeveen wordt in dit onderzoek genoemd de omwonenden, de lokale leden, de gebruikers van en rondom Landgoed de Slotplaats.

Actief (betrokken): Gebruik maken van het gebied en bewust met regelmaat tijd en energie steken in het meedenken en meedoen. In dit onderzoek wordt actief (betrokken) onderverdeeld in: inspraak, meepraten, meedoen/ -organiseren en beslissingen nemen.

Passief (betrokken): Pas in actie komen wanneer het gevraagd wordt of wanneer men zelf tegen problemen aanloopt.

Voorlichting: het geven van informatie door middel van communicatie, waardoor een geïnteresseerde kan komen tot een betere afweging en tot een keuze bij het beslissingen en het vormen van meningen in een concrete situatie (Woorden-Boek.nl, 2012a).

Educatie: het bewust en doelgericht scheppen van voor waarden en organiseren activiteiten en leerprocessen gedurende enige tijd met het oog op het vermeerderen van kennis, het vergroten van inzicht, het verbeteren van meningen en opinies (Woorden-Boek.nl, 2012b).

Bijlage II Interviewvragen

Vragen Beheereenheid Noordenveld (Kim Pierik)

- Wat is uw functie bij Natuurmonumenten/de Slotplaats?
- Wat is de participatie/betrokkenheid van de omwonende op dit moment bij de Slotplaats?
- Heeft natuurmonumenten ook iets mee gekregen van de problemen bij DFW in 2005?
- In 2011 is een nieuwe positionering gekozen, is er sindsdien iets veranderd?
- Wordt er nu al rekening gehouden met de wensen van de omgeving en hoe wordt dit gecommuniceerd?
- Door wie worden nu de wensen en opvattingen van de omwonende verzameld en behandeld?
- Hoe zou u de participatie enz graag zien?
- Is er een verschuiving geweest bet betrekking tot leeftijd?
- Is de participatie/betrokkenheid anders tijdens verschillende seizoenen
- Is de participatie/betrokkenheid anders vlak na werkzaamheden in de Slotplaats
- Worden georganiseerde activiteiten druk bezocht door omwonende?
- Is de participatie/betrokkenheid anders vlak na georganiseerde activiteiten?
- Gratis digitale nieuwsbrief?

Vragen Districtscommissie (Rembrandt Veldhuyzen van Zanten)

- Wat is de functie van de DC F. bij de Slotplaats?
- Hoe worden wensen, opvattingen en voorstellen (vanuit de lokale leden/gemeenschap) doorgegeven aan de DC?
- Wat doet de DC met de wensen, opvattingen en voorstellen?
- Zijn er volgens de DC opmerkingen in de wensen, opvattingen en voorstellen? Bijv. vooral bepaalde leeftijden, bepaalde momenten (periode gerelateerd), bepaalde aanleidingen, bepaalde terugkerende opvattingen, wensen/voorstellen etc.
- In 2011 is een nieuwe positionering gekozen, is er sindsdien iets veranderd voor de DC F.?
- Door wie worden nu de wensen en opvattingen van de omwonende verzameld en behandeld?

(voor eventuele aanvulling)

- Waarmee zou u in de toekomst geholpen willen worden door inzet van mensen uit de omgeving van de Slotplaats?

Vormen van betrokkenheid		Inspraak	Meepraten	Meedoen	Beslissingen nemen m.b.t.	Niets	Nu al betrokken
Beheerkeuzes	o.a.: kappen van bomen, verandering van natuurtypes, aanleg paden, enz.						Ja/Nee
Communicatie	o.a.: nieuwsbrief, overleg met omwonenden, enz.						Ja/Nee
Recreatie	o.a.: excursies, kinderactiviteiten, voorzieningen (bankjes, paden, horeca, etc.), enz						Ja/Nee

Beleid*	o.a.: het maken van plannen over activiteiten, recreatie en werkzaamheden						Ja/Nee
----------------	---	--	--	--	--	--	--------

- Heeft u ideeën of opmerking over hoe u de samenwerking tussen Natuurmonumenten en de mensen uit de omgeving van de Bakkeveen, met betrekking tot de Slotplaats, in de toekomst zou willen zien?
- Is er nog iets wat u kwijt wilt met betrekking tot Landgoed de Slotplaats?

Interviewvragen verenigingen en organisaties

- Wat doet de vereniging/organisatie?
- Wat is uw functie binnen de vereniging/organisatie?
- Bent u bekend met Natuurmonumenten?
 - ☐ Nee
 - ☐ Ja, van naam
 - ☐ Ja, ik weet waar de organisatie voor staat en wat ze doen (hun doel)
 - ☐ Ja, ik weet wat voor werkzaamheden Natuurmonumenten uitvoert
 - ☐ Ja, ik ben lid
- Heeft de vereniging/organisatie wel eens iets gedaan in samenwerking met Natuurmonumenten? Bijv. excursies voor de kinderen
- Weet u dat Natuurmonumenten de eigenaar is van de Slotplaats?
- Heeft de vereniging/organisatie wel eens iets in samenwerking gedaan met de Slotplaats? Excursies of activiteiten etc?
- Zou u dit in de toekomst willen doen?
- Hoe ziet u een eventuele invulling van samenwerken met de Slotplaats/Natuurmonumenten in de toekomst?
- Heeft u ideeën of opmerking over hoe u de samenwerking tussen Natuurmonumenten en de mensen uit de omgeving van de Bakkeveen, met betrekking tot de Slotplaats, in de toekomst zou willen zien?
- Is er nog iets wat u kwijt wilt met betrekking tot Landgoed de Slotplaats?

(voor eventuele aanvulling)

- Wat zou u in de toekomst willen betekenen voor Natuurmonumenten m.b.t. de Slotplaats?

Vormen van betrokkenheid		Inspraak	Meepraten	Mede- doen/ -organiseren	Beslissingen nemen m.b.t.	Niets	Nu al betrokken
Beheerkeuzes	o.a.: kappen van bomen, aanpassingen aan de natuur, aanleg paden, enz.						Ja/Nee
Communicatie	o.a.: nieuwsbrief, nieuwsberichten, overleg met omwonenden, enz.						Ja/Nee
Recreatie	o.a.: excursies, kinderactiviteiten, voorzieningen (bankjes, paden, horeca, etc.), enz.						Ja/Nee
Beleid*	o.a.: het maken van visies en plannen over activiteiten, recreatie en werkzaamheden						Ja/Nee

Bijlage III Enquête

Natuurmonumenten

Enquête over Landgoed de Slotplaats en omgeving

In opdracht van Natuurmonumenten zijn wij, Moniek Poppe en Ilona Straver studenten aan het Van Hall Larenstein in Leeuwarden, bezig met een afstudeeronderzoek in Bakkeveen. Het onderzoek gaat onder andere over de betrokkenheid van de inwoners van Bakkeveen bij Landgoed de Slotplaats.

De informatie wordt verzameld door middel van enquêtes. Met deze enquête zouden wij graag te weten willen komen wat uw betrokkenheid bij Landgoed de Slotplaats is.

Het invullen van de enquête is geheel anoniem en duurt ongeveer 5 à 10 minuten. Wij stellen het zeer op prijs als u ons wilt helpen met het onderzoek door de enquête in te vullen.

Met vriendelijke groet, Moniek Poppe en Ilona Straver.

Bent u bekend met Natuurmonumenten?

- ☐ Nee
- ☐ Ja, van naam
- ☐ Ja, ik weet waar de organisatie voor staat en wat ze doen (hun doel)
- ☐ Ja, ik weet wat voor werkzaamheden Natuurmonumenten uitvoert
- ☐ Ja, ik ben lid

Hoe betrokken voelt u zich bij Natuurmonumenten?

Huidig Totaal niet betrokken Heel erg betrokken

|-----|

Hoe ziet u dit in de toekomst?

Totaal niet betrokken Heel erg betrokken

|-----|

Weet u dat Natuurmonumenten de eigenaar is van de Slotplaats?

☐ Ja ☐ Nee

Hoe vaak komt u gemiddeld in de Slotplaats?

Gemiddeld keer per week / maand / jaar (streep door wat niet van toepassing is).

Waarvoor komt u op de Slotplaats (meer antwoorden mogelijk)

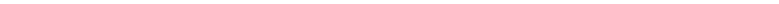
- ☐ Wandelen
- ☐ Fietsen
- ☐ Hardlopen
- ☐ Hond uitlaten
- ☐ Vogels kijken
- ☐ Anders, namelijk.

- ☐ Nee
- ☐ Ja, financieel
- ☐ Ja, met vrijwilligerswerk
- ☐ Ja, financieel en met vrijwilligerswerk

Huidig Nooit Elke georganiseerde activiteit

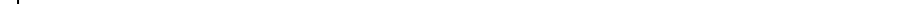
A horizontal scale representing a percentage range from 0% to 100%. The scale has major tick marks labeled at 0%, 25%, 50%, 75%, and 100%. A vertical line is drawn at the 25% mark.

Nooit Elke georganiseerde activiteit

Huidig Nooit Altijd

Nooit Altijd

Huidig Nooit Altijd

Nooit Altijd

Vormen van betrokkenheid		Inspraak	Meepraten	Meedoen/ -organiseren	Beslissingen nemen m.b.t.	Niets	Nu al betrokken
Beheerkeuzes	o.a.: kappen van bomen, aanpassingen aan de natuur, aanleg paden, enz.						Ja/Nee
Communicatie	o.a.: nieuwsbrief, nieuwsberichten, overleg met omwonenden, enz.						Ja/Nee
Recreatie	o.a.: excursies, kinderactiviteiten, voorzieningen (bankjes, paden, horeca, etc.), enz						Ja/Nee
Beleid*	o.a.: het maken van visies en plannen over activiteiten, recreatie en werkzaamheden						Ja/Nee

Financieel	☐ Nee ☐ Ja, met een financiële bijdrage ☐ Ja, met het helpen werven van giften en fondsen
-------------------	--

Stel u heeft zelf zeggenschap over de Slotplaats, wat zou u dan in de toekomst willen aanpakken en/of veranderen?

.....

.....

Heeft u ideeën of opmerking over hoe u de samenwerking met Natuurmonumenten, met betrekking tot de Slotplaats, in de toekomst zou willen zien?

.....

.....

Is er nog iets wat u kwijt wilt met betrekking tot Natuurmonumenten of Landgoed de Slotplaats?

.....

.....

Algemene vragen

Ik ben: ☐ Man ☐ Vrouw **Mijn leeftijd is:**

Mijn postcode is:

Bent u opgegroeid in Bakkeveen of in de omgeving van Bakkeveen? ☐ Ja ☐ Nee

Wat is uw hoogst genoten opleiding?

☐ Middelbare school ☐ MBO ☐ HBO ☐ Universiteit ☐ Anders, namelijk.....

Wat is uw gezinssituatie?

- ☐ Alleenstaand zonder (thuiswonende) kinderen
- ☐ Alleenstaand met thuiswonende kinderen
- ☐ Samenwonend/getrouwd zonder (thuiswonende) kinderen
- ☐ Samenwonend/getrouwd met thuiswonende kinderen

Ik werk: ☐ Momenteel niet ☐ Parttime ☐ Fulltime ☐ Gepensioneerd

Bij de Slotplaats ben ik een: (meerdere antwoorden mogelijk).

☐ Recreant ☐ Vrijwilliger ☐ Omwonende ☐ Plaatselijke ondernemer ☐ Anders, namelijk:.....

Hartelijk dank voor het invullen van deze enquête.

Bijlage IV Legenda enquête Slotplaats

Bent u bekend met Natuurmonumenten?

1	Nee
2	Ja, van naam
3	Ja, ik weet waar de organisatie voor staat en wat ze doen (hun doel)
4	Ja, ik weet wat voor werkzaamheden Natuurmonumenten uitvoert
5	Ja, ik ben lid

Hoe betrokken voelt u zich bij Natuurmonumenten?

1	Totaal niet betrokken
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	Heel erg betrokken

Hoe ziet u dit in de toekomst?

1	Totaal niet betrokken
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	Heel erg betrokken

Weet u dat Natuurmonumenten de eigenaar is van de Slotplaats?

J	Ja
N	Nee

Waarvoor komt u op de Slotplaats? (meer antwoorden mogelijk)

1	Wandelen
2	Fietsen
3	Hardlopen
4	Hond uitlaten
5	Vogels kijken
6	Anders namelijk....

Heeft u het afgelopen jaar de Slotplaats gesteund?

1	Nee
2	Ja, finanieel
3	Ja, met vrijwilligerswerk
4	Ja, financieel en met vrijwilligerswerk

Hoe vaak neemt u deel aan georganiseerde activiteiten, (b.v. kinder- en gezinsactiviteiten, excursies, wandelingen) in de Slotplaats?

1	Nooit
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	Elke georganiseerde activiteit

Hoe ziet u dit in de toekomst?

1	Nooit
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	Elke georganiseerde activiteit

Op eigen initiatief geef ik ideeën en opmerkingen, m.b.t. de Slotplaats, door aan Natuurmonumenten:

1	Nooit
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	Altijd

Hoe ziet u dit in de toekomst?

1	Nooit
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	Altijd

Ik help bij activiteiten en/of werkzaamheden die plaats vinden in de Slotplaats:

1	Nooit
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	Altijd

Hoe ziet u dit in de toekomst?

1	Nooit
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	Altijd

Wat zou u in de toekomst willen betekenen voor Natuurmonumenten m.b.t. de Slotplaats?

Beheer

Beheerkeuzes inspraak

J	Ja
N	Nee

Beheerkeuzes meepraten

J	Ja
N	Nee

Beheerkeuzes meedoen/ -organiseren

J	Ja
N	Nee

Beheerkeuzes beslissingen nemen m.b.t.

J	Ja
N	Nee

Beheerkeuzes Niets

J	Ja
N	Nee

Beheerkeuzes Nu al betrokken?

J	Ja
N	Nee

Communicatie

Communicatie inspraak

J	Ja
N	Nee

Communicatie meepraten

J	Ja
N	Nee

Communicatie meedoen/ -organiseren

J	Ja
N	Nee

Communicatie beslissingen nemen m.b.t.

J	Ja
N	Nee

Communicatie Niets

J	Ja
N	Nee

Communicatie Nu al betrokken?

J	Ja
N	Nee

Recreatie

Recreatie inspraak

J	Ja
N	Nee

Recreatie meepraten

J	Ja
N	Nee

Recreatie meedoen/ -organiseren

J	Ja
N	Nee

Recreatie beslissingen nemen m.b.t.

J	Ja
N	Nee

Recreatie Niets

J	Ja
N	Nee

Recreatie Nu al betrokken?

J	Ja
N	Nee

Beleid

Beleid inspraak

J	Ja
N	Nee

Beleid meepraten

J	Ja
N	Nee

Beleid meedoen/ -organiseren

J	Ja
N	Nee

Beleid beslissingen nemen m.b.t.

J	Ja
N	Nee

Beleid Niets

J	Ja
N	Nee

Beleid Nu al betrokken?

J	Ja
N	Nee

Financieel

1	Nee
2	Ja, met een financiële bijdrage
3	Ja, met het helpen werven van giften en fondsen
4	Ja, met een financiële bijdrage en met het helpen werven van giften en fondsen

Ik ben

M	Man
V	Vrouw

Bent u opgegroeid in Bakkeveen of in de omgeving van Bakkeveen?

J	Ja
N	Nee

Wat is uw hoogst genoten opleiding?

1	Middelbare school
2	MBO
3	HBO
4	Universiteit
5	Anders namelijk....

Wat is uw gezinssituatie?

1	Alleenstaand zonder (thuiswonende) kinderen
2	Alleenstaand met thuiswonende kinderen
3	Samenwonend/getrouwd zonder (thuiswonende) kinderen
4	Samenwonend/getrouwd met thuiswonende kinderen

Ik werk:

1	Momenteel niet
2	Parttime
3	Fulltime
4	Gepensioneerd

Bij de Slotplaats ben ik een:

1	Recreant
2	Vrijwilliger
3	Omwonende
4	Plaatselijk ondernemer
5	Anders, namelijk....

Bijlage V lijst van redenen voor een komst naar Landgoed de Slotplaats

Lijst van activiteiten genoemd bij ‘anders, namelijk’

- Wilde planten
- Genieten van de natuur / fotograferen
- Natuur bewonderen
- Thee drinken
- Vergadering
- Verjaardag vieren en af en toe een feestje
- Gezellig zitten
- Vakantie
- Vanwege evenementen / activiteiten
- Bos
- Kano
- Toeristisch informatie punt (TIP)
- Flora en fauna
- Spelactiviteiten
- Excursie
- Markt
- Sport
- Sinterklaas
- Paardrijden
- Fietsroute naar omliggende dorpen

Bijlage VI

Antwoorden op de enquêtevraag: "Stel u heeft zelf zeggenschap over de Slotplaats, wat zou u dan in de toekomst willen aanpakken en/of veranderen?"

- Meer openheid in communicatie
- Ik heb alle vertrouwen in het beheer door Natuurmonumenten
- Iets meer aanpassen voor minder validen, ook t Z van Beakendijk
- In de toekomst kan ik niets over zeggen. Ik zou het zoals het nu is beheren en behouden
- Meer loofbomen
- Fruit verkopen als er veel is
- Avontuurlijk pad maken. 30 cm breed
- Ik vind het belangrijk om soortenrijkdom zoveel mogelijk te behouden en/of verbeteren dus daar zou ik me op richten
- Beleid voortzetten, Natuurmonumenten doet goed werk
- Ga zo door
- Niet meer veranderen, het moet zo blijven, het is mooi zo!
- Misschien culturele evenementen (optredens met entree)
- Meer publiciteit over activiteiten en openingstijden
- Het interieur. Ik vind het niet overeenkomen met exterieur
- Meer doen ten behoeve van Bakkeveense bevolking
- Teveel wandelpaden aanwezig
- Natuur laten zoals het is
- Alles netjes houden en behouden
- Schoonheid
- Minder boomsnoei
- Meer spannende wandelpaden
- Leuk als het meer een dorpshuis wordt, en dus vaker geopend is
- Meer bankjes! Steviger en op markantere plaatsen.
- De kunst is om het vooral zo te laten als het is= authentiek
- Vleermuizen plek
- Verbetering ruiterspaden (vermeerderen)
- Meer gefaseerd beheer
- Meer ruiterspaden. Minder kapwerk
- Natuur voorop stellen. Wandelaars, fietsers mogen er zijn - als respecterende (respect voor natuur) bezoeker.
- De inrichting! Buitenkant is prachtig, binnenkant echt een teleurstelling!
- Theehuis de slotplaats toegankelijker maken zoals het voorheen was, toen het nog niet in bezit was van natuurmonumenten. Ik ben vrijwilliger bij TIP gevestigd in het koetshuis naast de slotplaats. Bezoekers en wandelaars worden door beheerder theehuis aangesproken niet over het grindpad te lopen voor slotplaats vooral niet met hond(aangelijnd).(Hond van beheerder loopt trouwens los om het koetshuis). Ook zijn de openingstijden beperkt, kortom niet uitnodigend om zo even een kopje koffie te halen.
- beleid vooral gericht op natuurwaarde en natuurbeleving; niet primair de "vermarkting" van het terrein, waarbij wensen van het publiek (honden-, paarden-, ATB beleid) voorrang gaan krijgen.

- Mogelijkheden ATB route
- Betere fietspaden

Bijlage VII

Antwoorden op de enquêtevraag: “Heeft u ideeën of opmerking over hoe u de samenwerking met Natuurmonumenten, met betrekking tot de Slotplaats, in de toekomst zou willen zien?”

- Combinatie lunch/high tea/koffie/borrel en excursie
- u denkt/dacht dat het al goed gaat
- Evt. Samenwerken met de fietsersbond
- Een hondenpas invoeren. Bij slecht gedrag van de hond, de pas innemen zodat deze honden niet los mogen.
- Educatiever
- Omgeving meer inspraak
- Goede communicatie, zorgen dat mensen kunnen mee praten
- Activiteiten
- Communicatie met omgeving mag iets beter
- Laten zoals het is
- wellicht een ijsbaan in het bos of in de zomer een zwemmeer
- Communicatie naar dorp mag beter, grotere betrokkenheid via dorpskrantje. Graag laagdrempeliger maken en ook beleidszaken toegespitst op Slotplaats bijv. Via dorpskrantje bekend maken
- Zo maar laten
- Meer luisteren naar mensen uit omgeving
- Meer met andere natuurverenigingen overleggen
- Meer communicatie met omgeving. Meer openheid voor ideeën omwonenden
- Theehuis toegankelijker maken Op de site van het theehuis staat geen prijslijst Er is bv geen mogelijkheid om even een ijsje te kopen.
- de consultatie van de bewoners van Bakkeveen bij de aanvang van de laatste kapronde verdient vervolg. Was een goed initiatief.
- Ontwikkeling van een belevingspad voor de recreatie

Bijlage VIII

Antwoorden op de enquêtevraag: "Is er nog iets wat u kwijt wilt met betrekking tot Natuurmonumenten of Landgoed de Slotplaats?"

- Goed werk, ga zo door
- prachtige plaats
- goed initiatief, vooral door gaan
- Ik woon gewoon te ver weg van de Slotplaats. Ga vrijwilligerswerk doen elders.
- Zo doorgaan dat het blijft bestaan
- ik woon hier pas 3 weken vandaar antwoorden onvolledig
- uitlaatplaats honden beschikbaar stellen --> loslopen kunnen
- moet blijven bestaan, mooie locatie
- Schitterende locatie
- Op voorstellen voor ander gebruik van landgoed wordt niet in gegaan
- 1. Zonder overleg (wat wel is toegezegd) pad 'langs' huis plaatsen. 2. Is nu een honden uitlaatplaats zo lijkt. Is een brief over gestuurd maar geen reactie op gekregen.
- Vindt het leuk, is mooi.
- Het is goed onderhouden en het moet behouden blijven.
- minder gebruik maken van zware machines
- Samenwerken met Dodo fesitval? (ideetje)
- De Historische Vereniging Bakkeveen organiseert excursies o.a. door de Slotplaats. Ik ben 1 van de Gidsen
- Even groen laten
- Niet nog meer kappen
- Er mag iets meer bij de horeca, bijv. Een borrel of een hap.
- Meer controle op hondenpoep op paden en loslopende honden. Meer controle op het dumpen van tuinafval in het bos.
- Strenger op de losse honden
- Hopelijk wordt het ooit nog eens iets met veel meer sfeer en komen er mensen in die echt wat met de Slotplaats hebben.
- Ik woon mijn hele leven in Bakkeveen, mijn vader was werkzaam op de slotplaats, maar sinds het in het bezit is van natuurmonumenten heb ik het idee dat het niet meer bij het dorp hoort.
- het gekapte hout blijft (sinds november) lang in het bos liggen, waardoor de paden nog niet hersteld zijn en hier en daar slecht begaanbaar
- Wanneer de laatste fase wordt uitgevoerd

Bijlage IX

Antwoord op de interviewvraag: "Overige algemene opmerkingen over Natuurmonumenten of Landgoed de Slotplaats"

Samenwerking omgeving en Natuurmonumenten (de Slotplaats)

Tijdens de interviews met de lokale organisaties is gevraagd of men ideeën of opmerkingen heeft over de samenwerking tussen Natuurmonumenten en de mensen uit de omgeving. Men denkt dat dit wel goed is. Hieronder staan de argumenten die daarvoor gegeven zijn:

Sinterklaas komt daar altijd een nachtje slapen. En dat is toch een dorpsgebeuren. De Slotplaats wordt vanuit cultureel erfgoed ook vaak genoemd. Er wordt (maandelijks) op vrijdagavond een muziekpodium georganiseerd, met allerlei artiesten. Er worden trouwpartijen gegeven en met mooi weer wordt het landgoed ook vaker gebruikt. Er is wel het gevoel dat de Slotplaats regelmatig in beeld is.

De kapwerkzaamheden bij de Slotplaats zijn erg netjes verlopen!

Ze doen het goed. Als ze een groot plan hebben of een grote verandering, hierachter in de bossen, dan laten ze dat weten en kan iedereen zijn zegje doen. Ze informeren de omgeving in ieder geval wat hun plannen zijn. Dat is wel heel prettig.

Wat we hebben gemerkt toen de Slotplaats van Natuurmonumenten werd, daarvoor was het van Aegon en was er helemaal niks, is dat er veel meer wandelaars komen.

In Bakkeveen gebeurt heel erg veel. Allerlei evenementen zijn er hier. Vaak gericht op anderen (recreanten etc.) en minder vaak op bewoners zelf. Maar inwoners zelf organiseren het en nemen zelf ook deel aan.

Natuurmonumenten doet zijn best voor kinderen; de Wilde Buitendagen enzo. Dat is allemaal prima.

Overige opmerkingen met betrekking tot de Slotplaats en Natuurmonumenten

Het is een heel fijne locatie, een hele sfeervolle locatie.

De Slotplaats heeft wat extra's; het is een landgoed waar de tuinarchitectuur wat meer terug te herleiden is. Natuurmonumenten heeft daardoor iets extra's om te laten zien.

Eventuele aandachtspunten, opmerkingen of ideeën:

De mensen uit Bakkeveen zijn heel erg betrokken bij de natuur. Want iedereen wandelt er altijd in, ze hebben het zien veranderen in de loop der tijd, en men houdt de werkzaamheden ook in de gaten.

De hekken voor het theehuis zijn vaak dicht. Dit nodigt niet uit en men weet daardoor ook niet of het theehuis wel of niet open is.

Er komen in Bakkeveen veel schoolkampen en basisscholen die voor een dagje naar Bakkeveen komen. Hierin liggen kansen om wat meer met educatie te doen, maar die worden nog niet gegrepen.

De beheerdienst van Natuurmonumenten was in het begin (telefonisch) moeilijk bereikbaar.

Het is jammer dat de traditionele Boomplantdag niet door is gegaan. Een enorme goodwill onder de bevolking is hiermee weggenomen.

Om eventueel de betrokkenheid van de jeugd bij de natuur te vergroten (want daar begint het eigenlijk bij), kan samenwerking worden gezocht met de scholen in de buurt.

Er mag meer samenwerking komen met andere (natuur)organisaties. Profiteer van elkaars kennis.

Er mag meer aansluiting gezocht worden met ook niet natuurorganisaties. It Fryske Gea heeft bijvoorbeeld een samenwerkingsverband met een verzekeringsmaatschappij, waarbij leden zich collectief kunnen verzekeren.

Grond van enkele grond/privé-eigenaren in de buurt was vroeger onderdeel van de Slotplaats. Het zou interessant zijn als dit weer onderdeel wordt van de Slotplaats. Dit geldt tevens voor de zichtlijn. Het zou mooi zijn als deze weer hersteld kan worden.

Het zou leuk zijn als er een mountainbike route komt en (meer) paden en routes voor ruiters.

Natuurmonumenten heeft geen negatieve naam, maar misschien wel te keurig: te beschermend voor de natuur.

Met betrekking tot de Slotplaats zelf mag het Sterrenbos meer zichtbaar worden gemaakt.

Mensen persoonlijk(er) benaderen kan betrokkenheid vergroten.